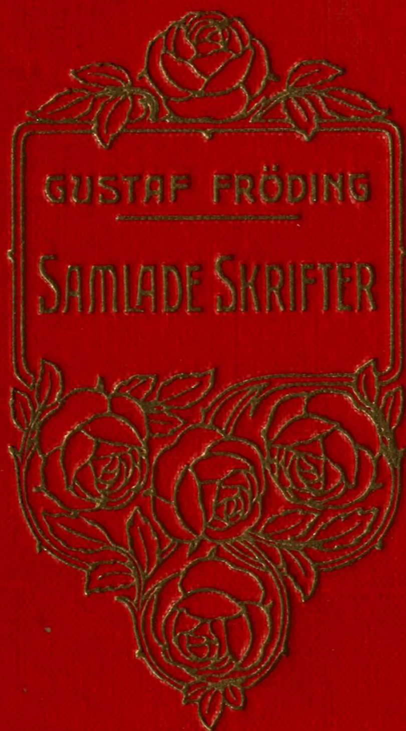

3 1761 07466295 8

GUSTAF FRÖDING
SAMLADE SKRIFTER

GUSTAF FRÖDINGS

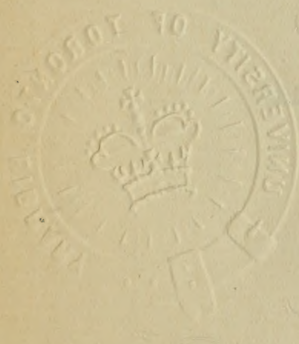
SAMLADE SKRIFTER

MINNESUPPLAGA

TREDJE DELEN

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

GUSTAF FRÖDING

SAMLADE DIKTER

III

VARJEHANDA DIKTER
ÖVERSÄTTNINGAR
GRALSTÄNK

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1911

VARJEHANDA DIKTER

Det borde varit stjärnor.

DET borde varit stjärnor att smycka ditt änne
som länkar och spänne
och stråldiadem om ditt hår,
där silverljusa skira och svagtgyllne bleka
små strimmor sågos leka
likt strimmor, dem ett norrsken i kvällrymden
sår.

Din fot var späd och liten, din vrist var fin och
spenslig,
din väg var så enslig,
och blygtförnäm och skygg var din gång,
du liknade de syner, som drömmarna väva,
de lysa och sväva,
och stjärnor de bära om håren till spång.

I skimret om din panna var sorgen och musiken,
men frusen, besviken
av toner, din visa på läpparne låg.

Din växt var full av gratie, men aldrig fick den
följa
sitt väsen att bölja
med frigjort behag i var linjevåg.

Ditt huvud höll du lutat som säven för vinden,
och blek var du om kinden
som blekaste blomst som i skogsmon står,
men mörka som en kvällhimmel ögonen sågo
mot länder, som lågo
för fjärran och skumt för en blick som vår.

Och alltid jag förnam det förpinade ljuset,
det slocknande suset
av gudom, som dör i din blick, i din röst.
Du var mig som en sångmö, som blott vågar
viska,
för sjuk bland de friska,
för vek bland de starka med vittvälvt bröst.

Jag tänkte: »Du är rik i att älska och svärma,
att fostra och värma
all skönhet, all kärlek, allt ljus i din själ.
Vad båtar dig din rikedom? — till skam skall
den vändas
och trampas och skändas
som skogens viol av en stigmanshäll.»

»I träldom och förnedring din rygg skall du kröka
som slav och som sköka
en gång för din kärleks och vekhets skull.
Ty det, som drömmer vackrast, och det, som
blickar mildast,
brutalast och vildast
skall brytas mot jord och besudlas med mull.»

Men kanske har det bättre och ädlare gått dig
— när mänskorna försmått dig,
kanhända hava peris beskyddat din gång.
För mig var du en ljusgestalt i nattens tid upp-
runnen,
vid morgonen försvunnen,
jag minns dig som en stjärna, en saga, en sång.

* * *

En strandvisa.

ÄR det ljuvt att sköljas
under sorl och sus
av en klangfull böljas
gång till dödens hus?

Är det skönt att drunkna
i en havsvågs famn,
är för alla sjunkna
djupt i djup en hamn,

där för brott och ånger,
vilka stormat vilt,
ljuda sorgens sånger
sonande och milt?

Men vem vågar språnget,
fast ens liv är ött,
fast ens hopp är gånget
från en värld, som dött,

dött, där ögat skådar,
dött, där örat hör,
och fast allt bebådar
att jag ändå dör?

* * *

Si drömmaren kommer där.

SI drömmaren kommer där,
sitt huvud mot bröstet sänkt han bär.

På ensliga stigar vill drömmaren vandra
och är icke lik oss andra.

Han drömmer drömmar, som hädiskt ljuga,
att sol och måne och stjärnor för honom buga.

Han är vår faders käraste son,
kommer och låter oss slå'n!

* * *

Prins Aladin av Lampan.

PRINS Aladin av Lampan
har ingen lampa kvar,
han trevar under manteln,
där lampan var,
han söker efter Ringen,
men ringen finner ingen,
som inga ringar har.
Prins Aladin den Store
har tappat sitt förnuft
och trevar blint i luft.

Han manar ur det vida:
»Kom, feslottet mitt,
med pärlor och rubiner
i salen, som skiner
av guld och av vitt!
I andar, I gören

er plikt och er flit,
I fören mig, I fören
prinsessan Belbrududur,
den månemilda, hit!»

Så raglar framåt gatan,
där trängseln är stor,
prins Aladin i trasor
och trasiga skor:
»Se fånen, hör på fånen,
den galne skräddarsonen,
ni vet, ni vet han tror,
han är sultanens bror!»

— I skräddare och tiggare,
I kännen icke anden,
man gör en vink med handen
och ropar sakta blott:
»Kom slott, kom slott, kom slott!»
Han ser åt himlaranden,
han spanar efter anden,
han väntar på sitt slott,
då småler folket smått:
»Ditt slott är allt i månen,
se fånen, se fånen!»

Ack, den som ägt om Lampan
har aldrig mera ro,
och den som burit Ringen
vill aldrig mera tro,
att icke undertingen
från fordom äro kvar,
fast villorna bedraga
och tvivel honom gnaga
och inga ting han har.

Ty Lampan, det är skaparkraft,
som gör till makt en man,
och Ringen, det är troskraft,
som allting kan.

* * *

Hamlet.

VÄL är mitt huvud sjukt, väl vackla stegen,
väl är jag nära att förgås av kvalen,
min blick är inåtvänd, min mun förtegen,
de hava rätt: »Visst är prins Hamlet galen!»

Visst är prins Hamlet galen, men han leker
väl ock med flit en lek med galenskapen,
emot det motstånd, intet klokt beveker,
begagnar han det galna såsom vapen.

Du kloka vardagsvana, som beställsamt
ser till att allting göres som det brukas
— var på din vakt, när Hamlet handlar sällsamt,
att ej din stora klokhet förödmjukas.

* * *

Den evige juden.

ÄVEN jag har sett den gamle vandrarn,
sedd av världens skalder, vart han kom,
men han var ej lik den bittre klandrarn,
icke trotsarn inför Herranom,
icke sörjarn, som de sjunga om.

Det var sent en afton härom året,
dungen susade sin sommarsång,
sjön gick böljegång mot videsnåret,
där jag låg i gräset kvällen lång,
drömmande om livets böljegång.

Mången gammal halvtförklungen sägen
drog förbi min själ i brokigt tåg,
där jag låg och stirrade mot vägen,
halvt till sömn förförd av vind och våg
— men med ens ett underting jag såg.

Ty där höjde sig vid närmsta backe
världsomvandrarens titanfigur,
tiden tyngde på hans gamla nacke,
härjad var han hårt av ur och skur,
men massiv och väldig som en mur.

Bredden av hans skuldror fyllde måttet
utav vägens bredd från tall till tall.
Och hans pannas valv var mörkt som brottet,
mörkt som skuggan av det syndafall,
som all tid har tyngt på världen all.

Och i blicken låg ännu den pina,
som i människornas liv är lagt
av den makt, som älskar att förtvina
vad den själv till sol och lycka bragt,
födelsens och dödens hårda makt.

Men i silverskäggets munvik drog det
som till ett föryngrat löjets drag,
mitt i ögats dystra pina log det
som mot nattens moln en nyfödd dag,
full av hopp och värme och behag.

Och förundrad såg jag gubben stiga
utför branten närmare mot mig,
jag var upprörd, kunde icke tiga,
och jag sade: »Vad kan glädja dig,
vandrare på den fördömdes stig?»

Och han log och sade: »Jag har lidit,
men min plåga är ej mer så tung.
Medan seklen trögt och tungsamt skridit,
har jag känt mig mer och mera ung,
jag blir glad till slutet som en kung.

I min själ har droppat ned en droppe
av ett löje över livets lott,
det är någonting på tok däroppe,
det är somt Vår Herre missförstått,
även han förväxlar ont och gott.

Lyckan kommer, sorgen kommer även,
som ett tjuvpojkstreck av något barn,
någon står och smusslar in i väven
av vårt liv ett nyckfullt spunnet garn,
som till helgon gör oss eller skarn.

Världsförloppet vecklar ut sig galet,
det är komiskt mitt i all sin ståt,
därför ler jag åt det långa kvalet,
det är icke värt en klagolåt,
när all världen är att skratta åt!»

Och han gick, det sågs ännu på nacken,
hur han mumlade ibland och log,
sist försvann han vid en krök av backen,
aftonsolen bakom bergen drog,
vinden susade och vågen slog.

* * *

En ghasel.

JAG står och ser på världen genom gallret;
jag kan, jag vill ej slita mig från gallret,
det är så skönt att se, hur livet sjuder
och kastar höga böljor upp mot gallret,
så smärtsamt glatt och lockande det ljuder,
när skratt och sånger komma genom gallret.

Det skiftar ljust av asp och al och björk,
där ovanför står branten furumörk,
den friska doften tränger genom gallret.
Och över viken vilket präktigt sken,
i varje droppe är en ädelsten,
se, hur det skimrar härligt genom gallret!

Det vimlar båtar där och ångare
med hornmusik och muntra sångare
och glada människor i tusental,
som draga ut till fest i berg och dal;

jag vill, jag vill, jag skall, jag måste ut
och dricka liv, om blott för en minut,
jag vill ej långsamt kvävas bakom gallret!

Förgäves skall jag böja, skall jag rista
det gamla obevekligt hårda gallret
— det vill ej tänja sig, det vill ej brista,
ty i mig själv är smitt och nitat gallret,
och först när själv jag krossas, krossas gallret.

* * *

Döden.

JAG har skymtat hans skumma, jordgrå drag,
redan jag trodde min vandring slutad,
över min säng stod han redan lutad,
lyssnande efter mitt sista andetag.

Ingen älskande blick såg sorgset ned,
ned i min egen en avskedshälsning,
ingen tröstande tro på frälsning
lindrade våndan, som flämtande anden led.

Stillsamt lade den skumme sin våta hand
över min brännande feberpanna,
plötsligt kände jag hjärtat stanna,
blott konvulsiviskt och matt det slog ibland.

Allt, som fordom mig bränt och grämt och tärt,
kylande, svalkande glömska släckte,

tomhetens slöjande mörker täckte
allting, som förr var mig gott och skönt och kärt.

Svaga ljud som av skvalpande böljeslag
nådde i susande rytm mitt öra,
smekande doft, som försommarvindar föra,
smekande doft av ängsblommor kände jag.

Var detta ett sista vänligt och milt farväl
livets skönhet till sällskap i döden sände,
eller var det en räddande okänd strand jag
kände
nalkas med vågslag och doft min drunknande
själ?

— Åter min hjärna i vansinnig feber brann,
åter kände jag strupen av törst försmäkta,
pulsarna bulta och yrande tankar jäkta,
medan tyst min stillsamme gäst försvann.

* * *

En främmande man.

HAN var ej ung, ty håret hade grånat,
hans rygg var krökt av något tungt, han burit,
och livets färger hade livet rånat,
och djupa fåror hade tiden skurit.
Hans läppar voro fast tillsammanslutna
som kring en sorg, ett brott i det förflutna.

Förgäves log han stundom för att skyla
den grämelse, som ruvade och tärde;
om kall förtvivlan talte ögats kyla:
för mig har livet ej en gnista värde,
mitt skepp är bränt och mina vapen brutna,
jag lever än, men blott i det förflutna.

Han var så skygg, så tyst, så ödsligt ensam,
min själ blev vek, jag kände lust att gråta,
som var hans gömda sorg för oss gemensam,

jag ville in i denna tysta gåta,
jag ville öppna detta tunga slutna
och leva med som vän i hans förflutna.

Jag ville närma mig, jag ville bära
den tunga tyngd, som gjort hans liv eländigt,
men han vek undan, när jag nådde nära,
och mellan oss låg svalget vitt som ständigt.
Hans läppar voro fast tillsammanslutna
omkring det bittra tärande förflutna.

* * *

Hydra.

DET var i feberns tid — jag drömde det
— jag låg på marken med det ena knät,
hon höll mig pressad hårt i sina slingor.
Som kautschukfjättrar låg det om mitt bröst,
till skrik och rossling blev min röst,
min blick var skymd av etterskummets flingor.

Och dödskall kyla kom i varje lem,
jag var betäckt av slipprigt slem
och för mig själv jag måste vämjas.
En dunkel tanke i min hjärna brann:
det är det lågas makt i människan
— det kan, det skall, det måste tämjas!

Jag tog mig kraft, blev fri, fick luft,
och styrka kom i vilja och förnuft
— det kom som ett beslut: jag s k a l l ej ge mig!
Om också aldrig tryckets pressning hävs,
och till den stund, då andedräkten kvävs,
så skall jag hoppas, skall jag aldrig ge mig!

I samma stund jag sjönk ihop
— jag hörde sorl och bravorop,
och tusen händer klappade applåder.
Jag visste det, i prakt och rikedom
kring brottarbanan satt ju Neros Rom,
betraktande min svaga strid i nåder!

Nog är den tung, en kamp i ensamhet,
som intet väsen ser och ingen vet,
men mera tung, när tusen ögon se mig
— att ligga utsträckt med förlamad makt,
ett mål för tusendens förakt,
men ensam än — dock skall jag aldrig ge mig.

Jag gav mig ej, jag reste mig på nytt,
i varje muskel kom den kraft, som flytt
— vad rör det mig, om tusenden bele mig!
Dock sjönk jag åter, hjärtat låg i press,
och »bravo, bravo, nye Hercules»,
ljöd folkets hån — dock skall jag aldrig ge mig!

* * *

Livsglädjen.

SÄG, har du gästat längre än en timma
i forna dagar någon gunstomsluten
— i vår tid är du gästvän för minuten!
Du visar dig som meteorens strimma,
raketens båge, sprakande och bruten,
men just som vi din härlighet förnimma,
vi svepas åter in i kvalm och dimma,
och du är död i samma stund som njuten.

Du är citronen blott, som sparsamt delas
bland öknens karavan, när den försmäktar,
att rädda livet efter törstens pina.
Men mången gång du i förrådet felas,
då skämda vätskor vore himmelsk nektar,
och tungan bränns och blodets källsprång sina.

* * *

Vänner vid sjukbädden.

I TALEN ordspråk, talen som från ovan,
och köksmoralens senapsdeg I bringen!
Jag hör det nog, I han predikogåvan
— en tröst för er, men tröst för annars ingen!
Men läggen nådigst band på tungorna,
de smidigsmorda visdomsslungorna,
och bort med salvelsen, som höves ingen!
Låt mig ha fred och sparen lungorna
— min själ är sjuk, men fraser hela ingen!

Tag edra visors buller bort
och bort med maningar av gammal välkänd sort,
som ropa flyg! åt den, som brutit vingen!
Och bort med fingrarna från sår, som svida,
jag vill ha rätt att ensam genomlida
mitt eget kval — jag vill ha tröst av ingen!

* * *

Vad är sanning?

»DÅ frågade Pilatus: Vad är sanning?»
och eko svarade — profeten teg.
Med gåtans lösning bakom slutna läppar
till underjorden Nazarenen steg.

Men gudskelov, att professorer finnas,
för vilka sanningen är ganska klar!
De äro legio, ty de äro månge,
som skänkt den tvivelsamme romarn svar.

Dock syns mig sällsamt, att det enda sanna
så underbart kan byta form och färg.
Det, som är sanning i Berlin och Jena,
är bara dåligt skämt i Heidelberg.

Det är som hörde jag prins Hamlet gäcka
Polonius med molnens gyckelspel:
»Mig tycks det likna si så där en vessla
— det ser mig ut att vara en kamel!»

* * *

Den ryske anakoreten.

JAG möter honom då och då — vi vandra
tillsammans framåt vägen långa stunder.
Visst är han sträng och dyster mer än andra
och tungsint hård, men det är godhet under.

Jag håller av den gamles vita lockar,
hans läppars kvalfullt bittert sorgsna skälvning
och harmen själv, som i hans röst sig stockar,
och pannans höga, tanketunga välvning.

Så vandra vi igenom sommarlandskap,
där livet lyser varmt om berg och dalar
— men döden känner jag i hjärtats grannskap,
när han, den gamle, vid min sida talar:

»Se, sommarn är en synd, se, vår är villa,
se, det är gift i vårens svala skurar,
hör, det är lögn, som alla fåglar drilla,
och livets skönhet är ett svek, som lurar!»

»De glada färgerna, som livet sminka
och kläda varandet i hoppets dager,
de täcka dunster, som förruttnat stinka,
de täcka brand, som tär, och matk, som gnager!»

»— Vänd dina ögon bort från konstens riken,
i lömska färger doppas konstens pensel!
Förbanna tonerna, fördriv musiken,
som droppar vällustgift i blod och känsel!»

»— Du tycker skönhet är i man och kvinna,
när mänskodottern famnar mänskosonen
— men gömd i brudgum, dold i älskarinna,
bor synd, bor död, skelettet och dämonen!»

»Den ljusa locken flickan bär om pannan,
den är en eld, av den skall mannen bränna!
Den varma blick, som söker upp en annan,
är blott en glimt av Tofeth och Gehenna!»

»Du blickar vänligt på det unga paret,
du tror, att lyckan tänds i bröllopsnätter?
— I Dantes helvete du finner svaret,
där hatet kysser hat i lustans fjätter!»

— Men säg mig, gamle man från öknens håla,
är det ej livet självt du så förbannar
och hör du ej, hur död på filtad såla
bakom dig tassar tyst och lyss och stannar?

Är ej den kraft, som sammanslingrar kroppar,
densamma kraft, som knyter cell till celler,
från nerv till muskel som en gnista hoppar,
i röda vågor ur vårt hjärta väller?

Är ej den kraft, som midjor sammantvingar,
densamma kraft, som gror och öppnar knoppar,
som över molnen lyfter örnens vingar
och svanens vingar i kristallen doppar?

Är ej den kraft, som avlar och som njuter
i mänskoformer, dock den evigt samma,
som sammanför atomerna och gjuter
i rymdens kvedar livets varma flamma?

Är andens död en följd av alstringsgåvan,
en bröllopsbädd, en avgrund blott, som gapar
— hur går det anden, som är vigd därovan
vid alltets moderskö och evigt skapar?

— Han sänker huvudet. Mot marken ser han.
Han suckar djupt. Han gitter icke svara.
Men tungt och tyst och svårmodsbittert ler han,
som om han hatar själva alltets vara.

* * *

Världens gång.

HAVET välte, stormen ven,
vågorna rullade asklikt grå.
»En man är vräkt över bord, kapten!»
    Jaså.

»Ännu kan ni rädda hans liv, kapten!»
Havet välte, stormen ven.
»Ännu kan en lina den arme nå!»
    Jaså.

Vågorna rullade asklikt grå.
»Nu sjönk han, nu syns han ej mer, kapten!»
    Jaså.
Havet välte, stormen ven.

* * *

Mefisto.

HAN gör sig till och låtsar vara vän.
Jag ville, att jag vore kvitt den skurken.
Nå, drag åt Häcklefjäll och ryk och ränn!
— Han lystrar ej, han flinar blott, den lurken.

Hans bockfot såg jag redan såsom barn,
den skrämde mig från dans och glam och lekar.
Nu har han snärjt mig i sitt lömska garn,
den bittra anden, han, som alltid nekar.

Han följer mig som skuggan, var jag är,
och visar mig, hur allt är dumt och dåligt,
och allting lytt och fult och allt, som skär,
han pekar ut och skrattar hånfullt håligt.

Han visar mig, hur storhet är ett skal
och alla ljus, som prisats, äro dankar,

och glädje är en lögn och kärlek fal,
och vishet är en bakfram lek med tankar.

Och när jag hjärtetrött och led vid allt
åtminstone min sorg vill ärligt bikta
och ge den klang och färger och gestalt
och tar ett ark och tror mig kunna dikta,

då lägger han sitt ansikte i veck,
i visa veck som Senecas och Platos,
gör tragisk gest åt alla väderstreck
och deklamerar med gudsnådlig patos.

Och kommer han till ord som »ack förbi»,
»ack längesedan» eller »ack förgäves»,
då suckar han med nedrig ironi
och snyter sig och låtsar att han kväves.

Än som av gråt hans röst är grötigt tjock,
och än den piper ljuvligt i falsetten.
Till slut han gör en grann teaterbock.
Försmädligt nickar fjädern i baretten.

Och blir jag då nervös och vild och vred
och skriver smädedikt, som slår och gisslar,

då grinar han, så käken går ur led,
och skrattar så det vriner, så det gnisslar.

Han blinkar kitsliglistigt under lugg
— jag vet hans mening — alltför väl jag fattar,
det är åt mina vänsterhänta hugg,
ej åt de slagne, som den boven skrattar.

Den falska stämman gnäggar, tunn och vass,
han ropar: »Bravo, bra, gudomligt skrivet!»
Håll mun, ditt djur, vik hädan, Satanas!
— han stannar kvar, han är min vän för livet.

* * *

Vinghästen.

JAG ville dikta dristigt fritt som nycken
hos någon sorglös ryktbar sagans lätting,
min vers vill ut, min vers vill slå i stycken
var trångsmidd länk i tvångets tunga kätting.

Min vers vill följa sina egna lagar
och egenvilligt vara vild och yster,
min vers vill fabla, när min vers behagar,
och tala sanning, när min vers det lyster.

Min vers vill ut bland folk med nakna lekar,
där frihetsvind förjagar dumma domar,
min vers är hänsynslös, min vers förnekar
var dräkt, vart stängsel, varje dörr med bommar.

Min vers kan sparkas, när med klumpigt tjuder
en välment stallknekthand vill hindra stegen,

föraktar havren, som en främling bjuder,
den röst han lystrar till är blott min egen.

Min tredska vinghäst med den hårda manken,
som lyder trögt vid mina grepp i tömmen,
vill högt i höjden med den fria tanken
och långt i fjärran med den djärva drömmen.

Min vers vill stundom ridas till de ljusa
Elysiens ängder, solomgjutet gröna,
min vers vill ned till Gorgo och Medusa
att ur det hemska hämta upp det sköna.

Min vers trivs uselt, där om lov det frågas,
där lydnad viskar och där budord mumla,
min vers vill våga det, som ej får vågas,
och tumla fram, där ingen alls får tumla.

•

Jag vet nog av allt gammalt om pegasen,
om Ikarus och soln och annat skvaller,
och allt det kloka bakom fönsterglasen,
som pekar och slår vad: slå vad han faller!

Men låt så vara, låt då färden lyckas,
tills ödet vill, att vi från höjden falla,
det är ej allt förbi, fast så kan tyckas,
när sönderknäckta vi beles av alla.

Ty när beledd av alla, sörjd av ingen,
min vers tros död och platt förgjord av nesan,
jag tar en penna ur den brutna vingen
och gör ändå en vacker dikt om resan.

* * *

Dolores di Colibrados.

JAG såg henne icke, när livskraften svällde
och ungdomen log likt kalifernas välde
i anletets hy som en mörklagd vår,
jag såg henne först, sedan höstregnen slagit
och vintern de snövita strimmorna dragit
som drivor i skog i Dolores' hår.

Men ögonen såg jag, som ej hunnit mista
sin sista förbittrade älskande gnista
av elden som fordom så bjudande var,
och stoltheten låg som ett dröjande minne
av sol, som belyst hennes hemslotts tinne
på gulbleka rynkiga pannan kvar.

Vad var det för lockande stämmor, som hördes,
att långt över vattnen och landen hon fördes
och rycktes med roten från hembygden loss,

kanhända hon följde en man över haven,
jag känner blott namnet, som står över graven
och vet, att hon gick som en främling bland oss.

Hon var oss en främling, som främling betraktad
hon gick ibland främmande, glömd och föraktad,
och trång var den gråkalla nordiska vrån,
knappt hann hon att tvinga sig ned under seden,
förrn framhugget hårt av den kokande vreden
kom bittert och hårt hennes anstolta hån.

Och hon, som haft rikligt av lyckans gåvor,
och hon, som förslösat sin rikedoms håvor,
tills intet blev övrigt för ålderns år,
fick nesligt i ömkliga trasor förfalla,
men var hon gick fram, var en viskning bland
alla:
»Se adeligt blod, som i trasor går!»

Se adeligt blod, det är pöbelns nöje,
försmädat och höljt av föraktets löje
och få det förnäma i stoftet ned,
och därför de stucko med knappnålssticken,
tills flammor det sköt ur den mohriska blicken,
och skrattade rått, när Dolores led.

Och grannarne sade: »Dolores är galen,
hon är ej som vi och de andra i dalen,
man ser hennes själ är för djupt förstörd.»
Och de fingo rätt mot Dolores på slutet,
ty själen blev skum och förnuftet brutet,
till dårhusets cell blev Dolores förd.

Dock kom hon till klarhet igen i det sista,
jag såg hennes svärmiska ögon brista
och såg, hur hon smärtsamt i döden log,
min hand hon försökte förgäves att krama:
»Se pierda Granada, ay de mi Alhama,»
hon viskade sorgset och svagt och dog.

Jag stod där och såg på de härjade dragen
och tänkte: »En borg är av kriget slagen,
förödd är en vingård med ädelt vin,
Granada är skövlat, Alhama är härjat,
förött och förbränt och av döden färgat,
men är dock en skön och en stolt ruin.»

Och ej i Cordova moskékatedralen,
men skogen i norden och kyrkan i dalen
var med vid Dolores' begravningsakt,

och vaxljus ej brändes, ej rökelse svängdes,
när fram genom hopen på kyrkbacken trängdes
sex män med en kista i vårdslös takt.

Och ej Andalusiens flammande dager,
ej sus i cypresser och myrten och lager
vet vrån, där Dolores är jordad, av,
en tvinande sol genom dimmor lyser,
en lutande björk står på kullen och fryser,
och snön ligger vit på Dolores' grav.

* * *

Tiga och tala.

VARFÖRE skulle du mässa
också din själs litania,
också din sorgs miserere?
Hånande ögon bevaka
den, som har blottat sin sorg.
Stoltare vore att pressa
smärtan i barmen där nere
hårt och beslutsamt tillbaka,
än att den förs i det fria
naken kring gator och torg!

Klangen, som världen behöver,
är ej ett vekt miserere —
tonen, som läte sig vässa
uddvass till pil eller klinga
finnes väl ock i din barm.
Smärtan, som bundits där nere,

skall, när en tid har gått över,
väpnad från fot och till hjässa
upp ur sitt fängelse springa
djärv som befriande harm!

Sanning till hälften du säger,
harm vill till vapen jag smida,
dock skall ej smärtan, ej sorgen
tigas ihjäl, ty att tiga
är hos en sångare brott.
Stoltare är det att stiga
mitt ibland vimlet på torgen
fram med all sorg, som jag äger,
tolk för de tyste, som lida,
tiga och lida blott.

* * *

Träl i främmande land.

MITT ljus vill ha frihet att lysa,
min eld till att värma och liva,
min tanke vill icke förfrysa,
i kylan av tigandets driva.

Min trältjänst mig friheten spärrar,
med rätt det av alla föraktas
att tjäna som svinvakt hos herrar,
som själva behövde att vaktas.

Jag säljer för mat och för pengar
en själ, som är skapad att råda,
med lögn inför andras drängar,
som sen mig med ömkan benåda.

* * *

Sålunda talade Zarathustra.

En natt gick Zarathustra upp på berget med sina lärjungar för att betrakta stjärnorna. Och vid de sutto på berget och blickade upp mot himmelen eller skådade ned mot dalen, där skogen växte utmed branterna, sänkte Zarathustra sitt huvud och föll i tankar.

Därefter höjde han åter sitt huvud, talade och sade:

»Huru ofta haver jag icke sagt eder dessa orden: flyr dygden och befliter eder om det ont är! Ty I veten, att dygden är fåvitska trälars tal, och att det onda är ett gott för den, som är det ondas herre och icke tjänare. Och huru haver jag icke förmanat eder att älska och förkovra eder självandes och icke eder nästa! Ty livet är kort och den som gör andras gärning och icke egen, han skall vara såsom ett torrt träd, och det torra trädet kan aldrig varda till virke i den bryggan, som leder till övermänniskan.

Men när haver jag sagt eder, att I skolen binda människorna med band, på det I själva

mån vara fria? Det är trälars sed, som till makt komma. Eller när haver jag sagt eder, att I skolen slå och förtrampa dem som tävla med eder om högheten? Det är trälsed.

Skåder ned på skogen, där många toppar skjuta upp över de andra! Månne det höga trädet varder högre, om de låga träden huggas ned? Eller höjer edra ögon upp till de tusen sinom hundra tusen stjärnorna, som tindra i rymden! Tron I att den stjärnan Sirius glänser med klarare sken, om de övriga stjärnorna släckas? Det är småpiltars tro.

Så vakter eder nu för trälars sed och småpiltars tro, när I låten övermänniskan växa i eder! Ho vet, om den sig störst tänker är den störste! Och månne icke den ännu klenväxte, som stor växtkraft haver, är större än den redan storväxte, som mindre kraft haver av begynnelsen och allaredo uppfyllt sitt växandes mått? Så låter var och en växa och lysa efter sin art och förmåga och varer icke lågsinnade! Den där starkast lyser och störst är av alla, när alla äro i sitt fylle och sin fulländning, av hans frö och gnista skall övermänniskan framgå!»

Sålunda talade Zarathustra och hans lärjungar förundrade sig storligen.

* * *

De goda och de ädla.

JAG vill ej vara ädel, jag vill ej vara god,
de goda och de ädla de ställa upp sin stod
i skönaste belysning på högsta piedestal
med inskrift om bedrifter i hörnet av sin sal.

Sen stå de och betrakta sin älskliga bild,
hur ädel är ej minen, hur god och blid och mild,
de tänka i sitt hjärta: Si, allt är ganska gott!
— men bakom står Hin onde och hostar så smått.

* * *

Idealism och realism.

NU är jag led vid tidens schism
emellan jord och stjärnor.
Vår idealism och realism,
de klyva våra hjärnor.

Det ljugs, när porträtterat grus
får namn av konst och fägring.
En syn, som svävar skön och ljus
i skyn, är sann som hägring.

Men strunt är strunt och snus är snus,
om ock i gyllne dosor,
och rosor i ett sprucket krus
är ändå alltid rosor.

* * *

Idealet.

IDEALET är här, idealet är där,
idealet är likt sankte Pål, sankte Pär,
idealet är svart, idealet är vitt
och likt påvens skägg av en egen snitt,
idealet är lätt, idealet är tungt,
idealet är gammalt, idealet är ungt,
idealet är kärlek, idealet är hat,
idealet är Tolstoys och Nietzsches prat
— jag tror det är bäst, att en var har sitt
som jag har mitt.

* * *

Tronskifte.

DEN gamle kung Kronos är död, hans son,
som ärvde hans tron, är ung,
och hastig till sinnes och lätt på tån,
är nittonde seklets kung.

Den gamle var känd som en patriark,
en stillsam och tyst nomad,
som strövade kring över livets mark,
beskedlig och jämn och glad.

Den unge är fallen för äventyr
på vägar dem själv han byggt,
vid svindlande bråddjup han trotsigt styr
sitt susande iltågs flykt.

Så långsam och trög var den gamles gång,
han vände sig om och såg
tillbaka ibland för att se hur lång
var vägen, som bakom låg.

På staven för milen han märken skar
och höll vid varenda dörr
att titta, om allting därinne var
sig likt som det varit förr.

Det var ej så brydsamt att leva med
vid Kronos den Gamles hov,
hans följe i anständig passgång skred,
man åt och man drack, man sov.

Den unge, han aktar ej milens mängd
på stormande brådsnabb stråt,
han ser ej tillbaka på vägens längd,
han blickar blott djärvt framåt.

Han älskar ej fraser och fagert tal
och icke kommandot: stopp!
Åt den, som ej lystrar till hans signal,
han ryter ett kärvt: se opp!

Så ångar han fram ifrån zon till zon,
den unge, den djärve — men
de gamle bland folken behålla tron
på Kronos den Gamle än.

De sitta och meta i livets flod
som förr, liksom intet skett,
på samma förträffliga metmetod,
varpå deras fäder mett.

Då stormar det brusande tåget fram
med framtidens ilgods i,
det frustar, det stampar i rök och damm
och är i en blink förbi.

Det var det rullande nuet, som
försvann bakom närmsta krök,
de gamle, de vända sig långsamt om,
men allt vad de se är — rök.

* * *

Don Quixotte.

VID allt mystiskt i naturen,
varslar det om svåra tider;
far han ännu kring och rider,
han av Sorgliga Figuren!

Det var han och ingen annan,
ty Mambrinos hjälm, den fina
lödderskålen, såg jag skina
kring den kala hjältepannan.

Och den stolta Rosinante
såg jag styvt och spattigt dansa.
På sin mula Sancho Panza
såg jag hänga som en vante.

*

Ädle resenär från Spanien,
är du icke trött att rida,
har du icke nog fått lida
av den eviga kampanjen?

Jag förstår din min, den varnar
mig för skämtan med det höga,
svaret lyser i ditt öga:
ännu vifta väderkvarnar!

*

Ja, igenom tiden rider
ännu riddarn av La Mancha,
enligt min och mångas tanka
är han med i dagens strider.

När mot obekanta faror
förutseende vi blicka
och mot väderkvarnar skicka
våra unga tappra skaror,

stiger don Quixotte ur graven,
och till vår och riddarns heder
är det han, som striden leder,
han som svänger fältherrstaven.

* * *

Clown Clopopisky.

DET var på nattkafét i »National»,
ett nöjets paradis med syndafall,
förbjudna frukter och den lede satan
i maskopi med Evor ifrån gatan
och gamle Adam själv i månggestalt
av nattflanörer från Berlins asfalt.
Och gamle Adam sladdrade och drack
och levde rövare bland glas och brickor
och slog sig lös bland illa kända flickor
och söp sig full och bar sig åt som pack.

Min vän och jag, vi sutto i en vrå
och drucko bömiskt öl och sågo på,
hur slödderströmmen genom dörren drog,
och pöbelbränningen i salen slog,
och hörde på, hur clownen Clopopisky,
förtroligt stämd och doftande av visky,
berusat, öppenhjärtigt vemodsöm,
förtalde om sin kärleks brustna dröm.

Han drack en klunk och nickade åt oss
och tände så på nytt sin papyross
— såg på en stund, hur tändsticksresten brann,
och när han detta gjort, så sade han:

»En bifallsstorm kom rullande från raden,
och bravoropen skränade sig hesa,
och en bukett flög över balustraden
och föll precis i skötet på Teresa.
Hon gav en blick, som kunde smälta sten,
åt givaren, den ryske attachén
— och så en bugning åt publiken till
och hon red ut på Lady Mill.

Jag bet i läppen, vild av svartsjuk vrede,
och mumlade små böner till den lede,
men det var min tur, Zacco skrek: se opp!
och jag sprang in i vinande galopp
och satte mig på baken plums pladask
och fick applåd av pöbel och patrask.

Men länge skulle ej min framgång vara
— 'der schene Ajust', min kamrat, ni vet,
försökte locka mig till rolighet,
men det var stopp, jag kunde inte svara.

Jag bjöd nog till att säga he! och äh!
men bjuda till hur mycket än jag ville,
mitt gamla prövade pajazzosnille
var som förvandlat nu till sten och trä.

Amfiteaterns blickar blevo buttra,
och raden började att halvhögt muttra,
och glåpordshaglet blev till slut orkan:
'Gör konster, ynkrygg', och 'var kvick, din fan!'

Jag gjorde ännu ett försök att grina,
men plötsligen rann sinnet till på mig
och jag bröt ut: 'Fördömda byke, tig!'
Då började de ruttna äggen vina
från alla håll som kulorna i krig.
Och som en störtskur, ifrån himlen fallen,
det kom av gamla ben och äppelkart,
en lösryckt bänklist slog mig hårt i skallen
och som en död jag föll och allt blev svart.

Och när jag återkommit till besinning,
jag låg i stallet på en knippa halm
och kände blodet sippra ur min tinning
och nästan kvävdes av kompostens kvalm.

Och nesan frätte mig och skammen brände,
min själ sjönk djupt i grämelsens elände.
Då hör jag lätta steg därutanför,
det är Teresas lätta steg jag hör,
och tänk ändå! — Teresa är så god!
Och vem har mätt en kvinnas ädelmod?
Kanhända själva skymfens övermått
den ädelhjärtade till hjärtat gått?
— Nu är hon här att gråta vid mitt bröst
och torka av mitt blod och ge mig tröst
och säga: caro, caro, povro mio!

Då hörde jag herr diplomatens röst,
som sade: 'Alltså fredag klockan tio!'

Då svor jag till och borrade min hjässa
i halmens tågor djupt och emot dessa
min tinnings färska sår jag söndermol
och skrek och skrattade och grät — och gol!
Ja, verkligen — jag gol — det var en vana,
en rolig konst ifrån min cirkusbana,
som pièce de résistance jag brukat den
och i min bittra sorg den kom igen.
Sen steg jag upp, gick ut och drack och slogs,
tills sorgerna med vettet ränt till skogs.»

Han drack en klunk och nickade åt oss
och tände så på nytt en papyross
och gjorde sen sin bästa kapriol
och stod på huvudet och grät och gol.

* * *

Förrädarn.

DET lyste genom skogen
vid stranden av Loire,
det gick en dans på krogen
vid stranden av Loire.

Men den som stod på bordet
var Guy de Montcontour,
och den som förde ordet
var Guy de Montcontour.

Och allt blev tyst i salen,
när ministrelen sjöng.
Han drack och gav pokalen
åt närmsta man och sjöng:

»Döm, Normandie, och döm, Provence,
döm, Frankrike, hans skuld,

den mans, som stal la gaye science
och sålde den för guld!

Döm, Frankrike, den man, som spillt
sin sång på lögn för lön,
döm, sköna Frankrike, ej milt
Guilbert du Mont de Meune!

Hans sång var stolt i yngre år,
ej krympt och vingestäckt,
hans ungdom växte vild som vår,
hans glädjetrots var käckt.

Men fegt till hovets kvalm han smög
från sångens fria lag
och sålde sig för guld och ljög
sig till ett riddarslag.

Nu sjunger han i silkedräkt
vid silversmyckat bord,
hans kind är gul, hans blick är släckt,
hans sång är tomma ord.

Hans sång är smicker blott och prål,
hans sång är platt och dum,
hans skrud är fin, hans själ har hål,
hans rygg är böjd i krum.

Han är en man, som sålt sin själ,
ett tomt förtorkat skal,
ett stoft i guldfodral, en träl
i flöjel och sindal.

Han är en man, som har förspillt
sig själv på lögn för lön,
döm, Frankrike, döm icke milt
Guilbert du Mont de Meune!»

* * *

Renässans.

»JA, sköna zirater, vid Pluto,
har skidan till värjan, du bär,
de röja din konst, Benvenuto,
— låt se, huru klingan är!»

Så ropade vännernas skara
och mäster Cellini log.
»Nå, fram med din stolta Ferrara,
drag blankt!» — Cellini drog.

»Se hit, det är klingornas klinga,
en bättre har aldrig fåtts,
med den skall Cellini tvinga
sig fram överallt på trots!

Vart hånsord från skamlösa strupar
skall tystas med denna egg,

med den vill jag slåss, tills jag stupar,
helt ensam med rygg mot vägg!

Med den vill jag skydda min flicka,
min konst vill jag skydda med den,
med handen på den vill jag dricka
en skål för min enda vän!»

Men hon, som bar kruset med vin i,
blev blek och blev röd igen
och viskade sakta: »Cellini,
vad heter din enda vän?»

Han svarade: »Vänskapen flyter
i havet som Tiberns älv,
den vän, som ej vänskapen bryter,
han heter så här — jag själv!»

Och tumlaren tog han från brickan
och klingan i skidan han stack
och slingrade armen om flickan
och kysste och log och drack.

* * *

Hans högvördighet biskopen i Växjö.

DET lider mot slutet av biskopskalaset
och biskopen klingar med gaffeln mot glaset
och fyller det bräddfullt med skummande vin
och blinkar i smyg åt sin vän Heurlin.
Prostinnorna tystna, kaplanskorna tiga,
och halvmätta suckar av vördsamhet stiga
ur prostarnas djup, och bedrövat och tungt
mot tallriken blicka kaplan och adjunkt.
Av lyssnande andakt gå moln genom salen
i väntan på ett av de frejdade talen,
där biskopen plägar att utsmycka tron
med tankfulla bilder och klangfull ton.

Men Foibos Apollon i gnistrande char
olympisk och ljus över Thule far,
och strålar från gudomens härlighet stanna
bland lockarnas virrvarr kring biskopens panna

och skänka ett stycke av grekisk stil
åt biskopens fina, förnäma profil.
Och biskopen reser sig, ögonen ljunga
av trotsets, men icke av trones sken,
och attiskt är saltet på biskopens tunga
och tankarna komma direkt från Atén.

Hur ystert de nakna kariterna springa
från biskopens läppar, hur ystert de svinga
kring salen i anakreontisk takt,
hur ädel och stolt går historiens Klio
som korledarinna förut bland de nio;
hur skön kommer Eros i all sin makt!
Om frihet är talet och adel, som kräver
heroiska bragder, och skönhet, som väver
sitt soliga skimmer kring allt som är,
om guden i druvan och sången och dansen,
i segrarens blick under lagerkransen,
i gratien som kvinnan i lemmarna bär,
om enhetens gud i materien och anden,
som härskar i alltet och lever i granden,
om livet som lyckans och segrarnas ban
i skydd av den store och mäktige Pan.
Det är som lycksaliga korer hördes,
det är som den eviga plektern rördes
av Foibos Apollon med egen hand,

det klingar i luften, det dånar i marken,
centaurerna stampa därute i parken,
menaderna dansa på gårdens sand.

Och skogarnas åbor ur klyftorna lockas
och fauner och nymfer i fönsterna skockas
att le åt vårt vördiga prästerskap.
Och biskopen tystnar, och prostarna titta
förbluffade upp, och prostinnorna sitta
och stirra och undra med öppna gap.

Men snart går en viskning i lön genom salen:
»Herr biskopen blickar för djupt i pokalen,
om detta får gå, så blir biskopen galen!»
Från hus och till hus går den stora skandalen
i hela den småländska jämmerdalen.

* * *

Bollspelet vid Trianon.

DET smattrar prat och slår boll och skrattar
emellan träden vid Trianon,
små markisinnor i schäferhattar,
de le och gnola, lonlaridon.

Små markisinnor på höga klackar,
de leka oskuld och herdefest
för unga herdar med stela nackar,
vicomte Lindor, monseigneur Alceste.

Men så med ett
vid närmsta stam
stack grovt och brett
ett huvud fram.

Vicomten skrek: »Voilà la tête là!»
och monseigneur slog förbi sin boll
och »qu'est ce que c'est?» och »qui est la
bête là?»
det ljöd i korus från alla håll.

Och näsor rynkas förnämt koketta,
en hastig knyck i var nacke far
och markisinnorna hoppa lätta
och bollen flyger från par till par.

Men tyst därifrån
med tunga fjät
går dräggens son,
Jourdan Coupe-tête.

* * *

Sagoförtäljerskan.

OCH minns du Ali Baba
och minns du vår gröna
syrengrotta, lummig och sval,
där mörk som den sköna
sultanan av Saba
och brunögd och spenslig och smal,
du satt och förtalde
en saga, du valde
bland en tusen en nätters tal.

Och kjolen av siden,
du ärvde bland arven
från mormors dagar,
var mjuk såsom råsilkegarn,
en slik, som med tiden
man ändrar och lagar
med klippet och skarven
åt döttrar och döttrarnas barn.

Och gott var att luta
sitt huvud mot silket
och njuta var beta
av sagornas bröd i vart ord
som sparvarna njuta
vid neket, på vilket
det bästa de veta
är satt som på gästabudsbord.

Och minns du Ali Baba
och andarna och fasan
och undren och värmen
i öknarnas brännande sand,
och minns du Abu Hasan
med toffeln i ärmen,
du drottning av Saba
och Bagdad och Wak-Wak-land?

* * *

En konstteori.

SÅ jag målar, donna Bianca,
ty det roar mig att måla så!
Om det frågas, donna Bianca,
säg: »Det roar honom måla så!»

En pedant från Salamanca
säger säkert: »Det är ingen pli,
ingen skola, donna Bianca,
ingen stil i Juans måleri.

Vankelmodig tycks han vanka
med sin pensel ibland allt, som är,
forntid, nutid, donna Bianca,
är den vilsne målarn lika kär.

Och det friska och det kranka,
skratt och sorgetårar, natt och dag,

klart och mulet, donna Bianca,
målar han med samma välbehag.

Realistisk är hans tanka
och romantisk är den likaså,
ingen enhet, donna Bianca,
är i denna målarkonst att få!»

Säg pedanten, donna Bianca,
att det roar mig att måla så,
arabesken är en ranka
som en stel pedant ej kan förstå.

Flickan i ögat.

I.

I NÅGON nu förklungen lore
det finns en gammal regel,
att, om en man vid spegeln står
och ser i ögats spegel

sig själv, men annars inget är
att se i ögonringen,
så hålles han av ingen kär
och älskar heller ingen.

Men om en man har värme kvar
att hålla av en kvinna,
skall denna kvinnas bild stå klar
på ögats regnbågshinna.

Det är väl skrock, jag vet ej än,
om jag skall tro på regeln,
men hur det var, jag mindes den
en dag, jag stod vid spegeln.

Jag såg och såg — min egen min
av clown, som är allena,
hans vissna kind, hans trötta grin
av fjasko på arena.

Och all den sorgenatt, som låg
så svart i ögonbrynen,
jag såg och såg, men hur jag såg,
jag såg mig själv i synen.

Jag såg mig själv, jag sade: »Hej,
du dotter av min moder,
du liknar allt ett konterfej
av din förfallne broder!

I ädelt skick och fint behag
vi äro ett, vi tvenne,
jag har mig själv till hustru, jag,
och avlar barn med henne!

En pussig ätt av sång och skämt
och burschikosa tankar
med humor av begravningsklämt
och hopp av tappat ankar!

Små änglar med sin faders min
av clown, som är allena,
hans vissna kind, hans trötta grin
av fjasko på arena!

Men kärlek till sig själv gick an
i brist på älskarinna,
om icke också den förbrann
som kol i mull förbrinna.

Jag är en grop med utbränt kol
av innebrända lustar,
jag pustar eld med alkohol,
det flammar, när jag pustar.

Jag blossar till, jag domnar ner
bland askan i detsamma,
jag vill slå högt, jag vill ha mer
än flämtet av en flamma.»

*

II.

JAG satte mig att dricka
från morgonen till kvällen,
jag sökte alla ställen
med alkohol och flicka.

Men glädjeflickan smektes
med yrkesmässig kyla
och kunde icke skyla
hur litet hon bevektes.

Och vinterkall som fisken,
som frusit fast vid isen,
för smickret och kurtisen
var hon, som satt vid disken.

Jag gick och drev i parken,
där silkefloren vifta
och sommartygen skifta
som blomsterprakt på marken,

där högsta dameliten
i finhet lyfter släpen
från ankeln, späd och näpen,
och hälen, smal och liten.

Jag fångade i hasten
av mötena på vägen,
halvt fräck och halvt förlägen,
de bästa ögonkasten.

Jag följde genom staden
den kjol, som vackrast röjde,
hur formerna sig böjde
i höften och i vaden,

den växt, som mest flöt över
av all den kraft av kvinna,
den ström av älskarinna,
en stackars karl behöver,

den blick, som störst och varmast
gav ut den största slanten
åt den vid rännstenskanten,
som var på kärlek armast.

Och oförskämd som slusken,
som skådat bättre tider,
men tyst som den som lider
av paltorna och snusken,

jag stod vid rännstenskanten
och såg och såg på flickan
och drog min hand ur fickan
och tiggde stumt om slanten.

»Ack giv den arme saten
ett korn av överflödet,
en liten bit av brödet,
en liten sked av maten!

Giv hit en vecka bara,
ett dygn, en natt, en timma,
som kärlek att förnimma,
anamma och bevara!

Åtminstone beskär mig
en fattig kyss att minnas
som tecken av en kvinnas
behag att vara när mig!»

Men även hon, den rika,
som mest lät kraft gå av sig,
den flödande, som gav sig
till bröd åt alla lika,

hon kunde endast skaka
på huvudet och tänka:
»Ja väl, om du kan skänka
mig någonting tillbaka!»

*

III.

MEN med chokolad i takets plåtar
står kalifens borg av skär krokan
i ett fönster vid ett torg i stan.
Nedanför i en av borgens båtar
står en sockerprins och gör små låtar
på en gul gitarr av marzipan.
Bakom borgen med stramalj och garn,
lik en fånge i kalifens riken
och med minen av ett ensamt barn,
sitter fröken, som står för butiken,
och hon går och hon rör sig och gör sin vakt
över sockerkalifens pappersprakt.

Ja, du liknar allt en herdetös,
som slavinna hos kalifen fången,
frihetsarten har du kvar i gången,
den är gosslikt glad och graciös,
men ditt huvuds mjuka böjning för mig
har ett fångens vemodsdrag, som rör mig.

*

Och därinnanför i sidokammarn
är ett soffhörn, där jag många gånger
satt och drack min porters bittra kalk,
medan pinan slog med kopparhammarn,
och mitt sinnes självförakt och ånger
hörde domens hårda syndabalk.

Och när flickan såg mig sitta där,
lik en trött och sjuk och söndersliten
rövarhärjad ökenresenär,
var hon alltid såsom samariten
i den gamla kristna sagan är,
göt hon alltid, såsom skrivet står,
löjets balsam, som till löje smittar,
göt hon vin av medlidsamma tittar
i den arme resenärens sår.

Milda flicka, är du nu som då,
då är gott hos dig, du milda flicka,
jag är törstig, giv mig tröst att dricka,
ty till dig, du milda, vill jag gå.

*

IV.

EJ ett öre, ej en vitten
gåve jag för hela flickan,
var ej löjets glimt i titten,
som hon ger armén på brickan,
batteri vid batteri,
när hon räknar: »Vänta — åtta!
Det skall vara gräns och måtta,
snälla goda rara Ni!»

Ej en spik, en knapp, en trasa
gåve jag för flickan hel,
om en min av dygdig fasa,
sipp och stygg och dum och stel,
med sin dödningsskalles döda
kalla skräck förfulat skyn,
skyn den rena, skyn den röda,
som förskönar hyn,

när jag biktar alltför äkta
ångerbittert syndaväckta
bikter från mitt liv i dyn.

När jag lallar: »Jag har ött mig
sjuk och led på flickor, jag,
jag har levt som Leviatan
dag och natt och natt och dag,
jag har varit full på gatan,
jag har gjort en dam, som mött mig,
skamliga förslag»
— blir hon röd och sorgsen bara,
säger bara: »Je bevara,
kan Ni inte låta bli
så'nt med flickor, snälla rara
kära fina goda Ni!»

•

V.

TITTA bort från det att jag är drucken,
titta bort från det att jag är kal,
kom ihåg, att när en nöt är sprucken,
finns dock kärnan i sprucket skal!

Låt oss låtsa du är odalisken,
som står fången på en hög altan,
och altanens balustrad är disken,
jag är prinsen av marsipan.

Hör du cittran, hör mitt vackra styckes
sång om sorg vid fjärrankällans brädd,
flicka, vet, jag är ej den jag tyckes,
är förvandlad och går förklädd,

är en man, som kommit hit från Hellas,
och Narkissos är det namn jag bär,
i min egen spegel i en källas
mörka våg var jag fordom kär.

Mycket väsen har min kärlek vållat,
skogen fylldes av min klagolåt,
Afrodite har mig då förtrollat
till den stackarn du småler åt.

Ja, du ler, din själ är lik min egen,
den vill gråta, men den ler sin gråt,
låt oss följas åt, se här är stegen,
låt oss fly i kalifens båt.

*

VI.

VAR välsignad, milda ömsinthet,
var välsignad åter,
du som allt förlåter,
fast allt uselt i mitt liv du vet.

Var välsignad du, som ej gav tröst
som en nåd från ovan,
men som kärleksgåvan
från en syndig fattig flickas bröst.

Du är vin för törst och bot för skam,
du är mat i svälten
på de magra fälten,
där min trötta levnad linkar fram.

*

VII.

MEN drömmar äro drömmar,
och ord äro ord,
nu sitter du och sömmar
som förr vid ditt bord
och tittar genom fönstret
och tänker milda tankar,
mens vackert efter mönstret
sig blomsterslingan rankar.

Och ensam med mitt fula
mig själv i min kula
jag står förstämd och blickar
i spegelns glas som förr,
mig tycks en flicka nickar
i ögats öppna dörr,
i själva irisringen,
men strax så är det ingen.

Blott samma gamla Ego,
som icke kan betagas
och icke ändra sig,
om ock från himlen stego

en gammal gudasagas
kariter ned och nego
och liknade dig
och rodnande tego
och längtade tysta
i smyg att bli kyssta
av mig.

Ty jag är dömd att veva
mitt verspositiv,
och du är gjord att leva
ditt älskande liv,
det är som kärleksfrasen
mot smeket av handen,
som blommorna mot vasen,
som orden mot anden.

* * *

Men.

MEN att evigt krankt betrakta
sina sjuka drag och miner,
se, hur döden lömskt och sakta
härjar oss till grå ruiner,

det är pina utan ände,
spanska stövlar, hjul och stegel
— bäst att le åt sitt elände,
bäst att slå itu sin spegel.

Bäst att taga bördan på sig,
le åt åldern, som förtorkar
män till gubbar, bäst att slå sig
fram, så länge hoppet orkar!

Håna livet, när det hånar
kallt och hatfullt: vrid dig, sväng dig
undan ödet, håret grånar,
du är utnött, gå och häng dig!

* * *

Fredlös.

JAG drömmer att jag vandrar med påken i hand
förbi hela världen,
ser ängar och gärden
och hus invid vägarnas rand,
men har inget hem eller land.

Min kind är förfrusen och mörkröd och fnasig,
min byx är så trasig,
det glappar och glappar och slår, när jag går,
mustaschen så stelt som en skurborste hänger,
och ur mina känger
det pekar två smutsiga tår.

På stenar jag vilar, i gårdar jag tigger,
i lador jag ligger
för tack, det är billigast köp,
för mynten jag fått jag i krogarna super
mig full, så jag stuper
i sömn på den fläck, där jag stöp.

Och skrovlig är basen
och dyster och rasen
av brännvin och hosta och hat,
men gör mig så spak, när jag jämrar och gnäller
så fromt, när det gäller
att tigga en skilling till mat.

Jag strövar, jag vandrar, där ingen jag känner,
jag har inga vänner,
man ger att bli kvitt mig snart,
och intet är mitt utom påken och påsen
och dyrken till låsen
och flaskan med skvätten jag spart.

Och går jag förbi, där ett bröllop nyss firats
och grindarna sirats
med slingor av björk och syren
och flocken av flickor i lönnlunden glammar
och under dess stammar
till kvälls dukas borden av sten,

jag tänker i drömmen: en gård och en kvinna
att koka och spinna
gott varmt åt en trött fattig fan,
en fäll och en säng, där en usling kan ligga
och slippa att tigga
vart mål, som en annars är van,

det kan en väl önska, men djävlar anamma,
det gör väl detsamma,
en föds och föröds, tills en dör.
Till gården hör husan och katten och kusken,
men slusken, men slusken
och tjuven är jämt utanför.

Och ont sticker blickarnas hätskhet ur lunden,
och argt gläfser hunden
åt grinden, där trött jag i drömmen står,
jag vänder mig långsamt åt vägen därute,
jag drömmer mig önska, att åter jag sute
i häkte och nappade blår.

* * *

Lycklandsresan.

En skepparvisa.

NÄR jag steg i land,
där druvorna lysa
på Lycklands strand
och flickorna mysa
på stranden i blomster och band,

go on, tänkte jag,
känn mynten i fickan,
i dag är i dag,
den vackraste flickan
om halsen och höfterna tag!

Hon gav mig en titt,
jag kom till ett näste,
där vin ficks fritt,
och vinlöv hon fäste
huldsalig om huvudet mitt.

Och i mitt schatull
med tärningen lekte
jag Lycklands gull,
mens flickan mig smekte
så saligen ljuvlighetsfull.

Men bönderna där
i Lyckland trängde
mig riggen för när,
och tillhyggen svängde
de bönderna, bönderna där.

»Hej, leden är trång,
nu näven håll knuten
och taljan i gång,
se opp från kikuten,
ohoj, alle boys, kom along!»

Och ilsken och full
jag slog och jag spände
tre bönder ikull,
min käresta rände
åt skogs med mitt Lycklandsgull.

Det small och det ven,
de flängde mig sönder
med käppar och sten,
förbannade bönder,
de slogo mig halt i ett ben.

Så steg jag ombord,
men stödd på en krycka
och lappsalvsmord,
av Lycklands lycka
och viner och flickor förgjord.

Till sorg blir all glans,
och halt får en vanka
omkring efter dans,
ens vinlövsranka
blir hård som en hagtornskrans.

Men skål, alle boys,
gör fast alle trossar,
och skål, alle boys,
god natt, alle gossar,
nu går skeppar Lyckman till kojs!

* * *

Torborg.

DAGNINGEN växer och vägen svalkas
kylig i fukten av daggens dropp,
trampet av klapprande hovar nalkas
hastigt i trav och galopp.

Solen går upp, över skyarna svävar
skimret av morgonen rosenrött,
hultens och moarnas harar och rävar
sova i gömslena sött.

Endast de hastiga hovarnas klapper
slår genom tystnaden snabbt och ljutt,
medan en ekorre, skrämd, men tapper,
gör över vägen ett skutt.

Just vid svängen, där glimtarna sticka
sylar i skuggorna vasst och bjärt,

kommer en ridande ståtlig flicka,
hög om barmen och smärt.

Skummet stänker om betselstålen,
hårdare, tätare tyglen dras,
ond är flickan och trilsk är fålen,
bägge om makten tas.

Flicknäven hårt om spöt sig knyter,
medan hon ropar ett kärvt: »Du skall!»
Stramt om de präktiga höfterna flyter
ridkjolens plastiska fall.

Klatsch på klatsch och tyglarna lösa,
nu har hon väldet och nu bär det av,
skräckens och lydnadens andar fösa
hingsten framåt i trav.

Hövligt jag griper åt hattens brätten,
tagen av synens skönhetsmakt,
men med en flyktig blick åt lornjetten
ler hon med kallt förakt,

nickar kort, som hon tänkte: »Stackar,
närsynt och skallig som männen mest,

ynkryggar, krokryggar, tramp för klackar
åt valkyrior till häst!»

Hovarna dåna och släpet flyger,
synen försvann med den hast den kom,
ekorren tyst utmed grenarna smyger
fram för att se sig om.

Ja, jag har sett mig och läst mig, fröken,
närsynt i nattlivets svartkonstbok,
levat mig skallig i punschen och röken,
tryckts under usla ok,

lärt mig i tungsinnets ödsliga håla
livstumlets bubblande kittelkok,
vilja och mäkta, betvinga och tåla,
härda mig stark och klok.

Därföre orkar jag ostört njuta
sköldmögestalternas fägringsprakt
ock när de hånfulla ögonen skjuta
hat eller kallt förakt.

* * *

Gamle Skam.

DE säga att gamle Skam är död
— å nänäj män,
han lever än,
fast det är allt med nöd!

Jag mötte en kväll en bockskäggsman
i Finnmo skog
— jag märkte nog
på allt, att det var han.

Han skumpade fram i Jösshärsdräkt
och becksömsskor
— det stack som klor
från tån, där skon var spräckt.

Han grinade fult, han blängde lett
med vindögd blick,
och var han gick
det kändes osa svett.

Men gammal och grå och skral han var
med kutig bak,
och tom och slak
var säcken, som han bar.

Han luskade bort, han såg sig om,
illistigt rädd,
liksom beträdd
med ont, när någon kom.

Jag ropade högt: »God kväll, god kväll!
Hallå, stå still!
Hur står det till
med er i Häcklefjäll?»

Först ville han skrämma mig bort med vrål
och gapa brett
och spraka hett
och glo som röda kol.

Men ingen blev rädd för gap och sprak
och ingen rös
— blott själv han nös
och blev förstämd och spak.

»Hör på, fader Skam, går yrket fram?»
— »Hå hällers tack,
det går allt back,
gunås, för gamle Skam!

Jag vinner ej själ för allt mitt sträv
— på jakt jag går,
men allt jag får
är då och då en räv!

Jag tror att jag ger mig till rotehjon
hos Sankte Pär;
på jorden är
det ingen religion!»

Han sprakade åter ett tag, men kort,
ty ingen rös
— blott själv han nös
och gick bedrövad bort.

* * *

I bönhuset.

»O, DYRE vänner, syndens lön är döden,
hans synd var stor och bön är starkt av nöden,
vår arme unge broder Andersson
har blivit världens barn och fallit från.»

O, vi arme syndens trälar,
Herre, hjälp våra fattiga själar!

»Han var begåvad rikt med nåd från ovan,
vår unge Barnabas, och hade gåvan
att tolka ordet mer än någon präst
och väckte många själar, kvinnor mest.
Och han var ljuvlig såsom Josef var
och frestades som han hos Potifar,
o ynglingar, I gån på farlig mark!
Dock trodde vi att Andersson var stark
och kämpade mot djävulen och vann
— men djävulen var starkare än han!»

O, Ichabod, o, Ichabod,
synden rasar i kött och blod!

»Vi gifte honom med en äldre änka,
en stadgad människa, som kunde skänka
den unge mannen skydd mot satans garn
och köttets lockelser bland världens barn.
Hon var en stilla, djupt allvarlig kvinna,
en from och vaksam ljuvlig vaktarinna,
som stod på post i varje ögonblick
och följde Andersson, evart han gick.
Men mänsklig visdom är fåfänglighet,
ty som församlingen väl redan vet,
så rymde broder Andersson i natt
med Fia Bergman till Amerikat!»

O, synd och nöd, o, sorg och kval,
ack, denna jorden är en jämmerdal!

* * *

En Uppsalaflicka.

Ett ungdomsminne.

»HÖR på, kära vän, och skål, kära vän,
drick ur, kära vän,» sa Fina,
»det goda en gjort, det får en igen,
för ont, som en gjort, får en pina,
månntro jag kan komma till himmelen än
precis som en laggift fru,
häll i, kära vän,
drick ur, kära vän,
hör på, vad tänker du?

Jag håller ju av och jag tycker ju om
varenda student, som jag känner,
om också vår hela studentkår kom,
jag höll dem väl alla för vänner,
när fästmör och systrar ge sjutton i dem,
för det de ej sköta sig,

då ha de ett hem,
då ha de ett hem,
då ha de ett hem hos mig.

Vackra Klas, som du såg, fina John, som du minns,
det är gossar, som duga,» sa Fina,
»och den svarte Karl Filip, du vet, är en prins,
är en prins ibland gossarna mina,
och den långe, du kommer ihåg, vet du, den,
han är också så vacker och snäll,
men se du, kära vän,
men se du, kära vän,
är min älskade vän för i kväll.

Utan mig inga kyssar och sådant ni fått,
men fått hålla er stilla om natten
och fått griniga miner av mostrarna blott
och allsingen porter, men vatten
— se hos mig får en sjunga så mycket en vill,
och hos mig har vi bröllop var natt,
och jag bjuder ju till,
och jag bjuder ju till,
så studenterna ha litet glatt.

Det är vilt detta här och det går väl på tok
med oss alla studenter,» sa Fina,
»men så blir en väl gammal och klok som en
bok
och får sitta och sucka och grina,
tills en far upp till himla, jag tror inte än
att Gudfader är butter och snål,
vad tror du, kära vän,
och häll i, kära vän,
och drick ur, kära gosse, och skål!»

* * *

Studentkårens dotter.

»OCH nu har jag fått mig en liten,
en smånäpen flicka,» sa Fina,
»nu kommer väl hela smiten
av alla studenterna mina
att knuffas och slåss i min trappa
om vem, som är flickungens pappa!
Dä ä ja, dä ä ja, dä ä ja,
dä ä ja, dä ä ja, dä ä ja!

Och sen ska studentkåren samlas
på Gillet och gasken gå lös
och en million ska det skramlas
åt min och studentkårens tös
och namnen, vi henne ska giva,
ska bli Carolina Rediviva.

Och va ska vi sen ha för chim?
Jo sen
ska docenten Ahlén
få hålla ett tal på rim,
som slutar med: fyrfaldigt leve,
må flickan bli gift med en greve!
Dä ä ja, dä ä ja, dä ä ja,
dä ä ja, dä ä ja, dä ä ja!»

* * *

Salomos insegel.

NI sade mig, jag saknar karaktär
och skolad tankegång och ordnade principer
och stadighet i tron och sådant där,
som håller mänskor uppe, när det kniper.

Det finns en gammal magisk hemlighet
om andarna och Salomos signet.
Det sägs, han tog en legion av dem
en vacker afton i Jerusalem,
kanhända var det också i Damasco,
och var och en han stack i ena flasko.
I halsen lät han fasta proppar slå
och satte sedan sitt signet därpå.
Det var ett fängelse, som höll mot slå och dra,
av bästa kvalitet, solitt och bra.

Nu vill jag säga eder i förtroende:
I ären andarna, i flaskor boende,
och eder stänger en förseglad propp,
var gång I längten ut och viljen opp!

Men jag vill hellre brännas ned till aska
än låta korka in mig i en flaska.
Och om kung Salomo på tronen satt
och bjöd att lägga sju provinsers skatt
åt höger till som lön åt varje träl,
som lydigt läte korka in sin själ
— den frie tiggarns stav åt vänster till
och sade välj! och ske dig som du vill!
— jag grepe staven utan lång förbidan
och sade tack och gick åt tiggarsidan.

* * *

Tersites.

JAG kan ej annat än din lott beklaga,
du arme skorpion, som alla jaga.
Där sparkar vankas och där spö det slites,
där är du med, min stackars vän, Tersites!

Visst är du fulare att se än alla,
när darrande av hat du sprutar galla,
när du med naglar spärrade att rivas
och ettrigt spottande ur lägret hivas.

Och dock, du uslaste ibland elända,
i all din uselhet du är kanhända
ändå på sätt och vis ett stycke heros,
vad än förmälas månde av Homeros.

När Agamemnon alltför högljutt skrävlar
och när Odyssevs eller Nestor tävlar
i dunkla råd med delfiska oraklet,
du ensam vågar skratta åt spektaklet.

När Oïliden sina puts bedriver
för ädle skönbenskenade achiver,
som ropa: »Bravo, bravo, konung Ajas!»,
du är den ende, som törs ropa: »Pajas!»

Det är dock sanningen du ilsket slungar
i ansiktet på dessa stolta kungar,
på hela denna ädelborna liga,
som annars piskar varje knyst att tiga.

Och därför är du dock ett stycke heros,
vad än förmälas månde av Homeros
— en heros är du, en, som rivs och bites
och sliter spö, min stackars vän, Tersites!

* * *

Apelles i Abdera.

I STAMMARNAS och staternas historia
har mången vunnit namn och glans och gloria.
Av kloka, lärda folk jag känner flera,
men intet folk som folket i Abdera.

Det fanns en konstnär i den goda staden,
han fyllde templen och han fyllde baden
— ty stadens råd han kröp för som en fjäsker —
med sköna abderitiska alfresker.

Det sades också utav konnässören
Kalopedilon, skodonsfabrikören:
»Han målar bra! precis som andra målat,
det är som just på samma läst de sålat!»

Det var förträffligt talat av skomakarn,
som var det sagt av själva jordomskakarn,
och sedan dess begynte man värdera
skomakarsmakens domslut i Abdera.

Nu var det så, att alla målarskråna
om stilens renhet voro mycket måna,
och thy de gjorde karl med kropp och kläder
precis som han blev gjord av deras fäder.

Men deras fäder målade i livet
uti en stil, som svor mot perspektivet,
och därifrån så kan man derivera,
att allt blev snett, som målats i Abdera.

Då kom Apelles från Atén till staden
och gick och drev i templen och i baden
och såg på alla dessa mästerstycken,
Abderakonstens vittberömda smycken.

Han kom att stanna vid en led megera,
som skulle föreställa just Abdera.
Då svor han till på attiskt vis: »Nä kyna,
den dära gumman är ju sned i syna!»

Men det var dumt att svära si så dära,
ty många abderiter voro nära,
och genast höjde sig ett hotfullt mummel:
»Skall du Abdera chikanera, drummel!»

Kalopedilon, han ni vet, skomakarn,
tog också skarpt itu med vedersakarn
och sade: »Håll din mun den arga leda,
vem målar nånsin mänskor icke sneda?»

Apelles tar ett kol och med en näsa,
som pekar rätt, ger svar på denna snäsa.
Abderas bild blev ganska presentabel,
när hon befriats från sin sneda snabel.

Men då blev vreden het i konstskomakarn:
»Vid Hermes och Kronion, dunderbrakarn,»
han sade, »du kan bruka kol och krita,
det ser jag nog, men inte kan du rita.

Ett kvinnfolk kan du skapa folkligt nog i syna,
men inte kan du måla alls, nä kyna!
Och kom ihåg det ordspråk, som för resten
befallt skomakarn hålla sig vid lästen!»

Det var Apelles' egna ord, som sades,
de hade icke sjunkit ned till Hades,
men spritts som ordspråk, välbekant i klangen
— det kom tillbaka liksom bumerangen.

Och folket tog upp stenar ifrån backen
och slängde dem Apelles uti nacken,
och han drevs ut av barn och unga stojare,
som skreko: »Drag åt Tartaros, din skojare!»

Apelles gick till lunden i Dodona
att fråga fåglarna i ekens krona:
»Finns det ett medel att hellenisera
och göra folk av folket i Abdera?»

Oraklet svarade med gåtfullt allvar:
»Gör guld av trä, gör hästar utav kalvar,
försök med bräckjärn och med tång, som biter,
att vrida rätt förvridna Abderiter!»

* * *

Belysningsfrågan.

DE tändes, de nya elektriska tankarna,
det lyste, det sken i varenda vrå
— då skreko de gamla eländiga dankarna:
»Det tar eld i var knut!
Släck ut! Släck ut!
Låt pusten blåsa och saxen gå!»
Men skulle man sett något fräckare,
den heliga talgens gäckare,
elektriska lågor, stora och små,
sig läto ej släckas av talgljussläckare,
men brunno ändå!
Tablå!

* * *

Takt.

LAKEJERNA gåvo mig skrapa
och skänkte mig stolt sitt förakt,
emedan jag ej kunde skapa
mig om till en svansande apa,
dresserad av dem som ha makt,
till konsten att bocka med takt.

Ty sälja sin frihet för slantar
och gula galoners prakt
och tacka sig mjuka som vantar
för guldet, som rockarna kantar,
och oket på nackarna lagt,
det kalla lakejer för takt.

* * *

»Bristande pietet.»

ATT samojederna ha ben till gudar
och medicinmän gå omkring i hudar
och skrämma negerbarn vid Tanganjika
— det kvittar mig lika.
Men komma svarta trollmän och predika
fetischpredikningar från Tanganjika
för vite män i Europas mitt
— då vill jag begabba dem fritt.

ÖVERSÄTTNINGAR.

Min hustru.

(Efter Burns.)

OCH alltid har hon dängt mig,
på dörren har hon slängt mig;
när kvinnfolk fått sin vilja fram,
har hänt att karlar hängt sig.

Jag tänkte: Öl vid egen ugn,
mens hustrun styr och ställer!
När en blir gift, så får en lugn
— jo lugn fick fanken heller!

Min sista tröst är nu: »Må tro,
när i min grav jag sänks, ni,
på vedermödan evig ro
i himmelen mig skänks, ni?»

Och alltid har hon dängt mig,
på dörren har hon slängt mig;
när kvinnfolk fått sin vilja fram,
har hänt att karlar hängt sig.

* * *

Vem står på lur vid dörrn?

(Efter Burns.)

VEM står på lur vid dörrn? Vem där?
»Å, det är bara Findlay!»
Så gå er väg, I bor ej här!
»Är på besök,» sa Findlay.
I kanske är en tjuv? Vem vet?
»Kom ut och se,» sa Findlay.
I vill bestämt nå'n dålighet.
»Det händer allt,» sa Findlay.

Men om jag nu lät opp för er
— »Låt opp, låt opp,» sa Findlay —
så fick jag ingen nattro mer.
»Det händer allt,» sa Findlay.
För I, I gick väl inte strax?
»Jag stannar kvar,» sa Findlay.
I blev nog kvar till gryningsdags.
»Ja visst, ja visst,» sa Findlay.

Men slapp I in — så om och men
— »Släpp mig in,» sa Findlay —
I kanske snart kom hit igen.
»Ja visst, ja visst,» sa Findlay.
Men om nå't sker, I hör jag ber,
— »Låt det ske,» sa Findlay —
var tyst som murn, med allt, som sker!
»Är tyst som murn,» sa Findlay.

* * *

Oväder.

(Efter Adelbert v. Chamisso.)

FRÅN tinnarna av borgen
den gamla kungen såg
utöver det mörknande landet
med mörknande sorgsen håg.

Ett oväder drog sig tillsamman
och började tungt sin färd,
han höll den högra handen
på fästet av sitt svärd.

Den gyllne härskarspiran,
han i den vänstra bar,
han släppte för att hålla
sin kungakrona kvar.

Hans unga älskarinna
försagt i manteln drog:

»Du älskar mig ej mera,
jag vet, jag ser det nog.»

»Mitt vackra barn, låt vara
med älskog och lust och smek!
Se ovädret nalkas och stormen
har börjat sin vilda lek!

Jag är ej en mäktig konung
häruppe i stormens dån,
men tunga och hårda tiders
vanmäktige fruktande son.

Mitt vackra barn, låt vara
med älskog och med smek!
Se ovädret nalkas och stormen
har börjat sin vilda lek!»

* * *

Höst.

(Efter Nicolaus Lenau.)

AV hösten redan bokarna klätts röda,
som på en sjuk, vars blod av helsot härjas,
den bleka kinden stundom flyktigt färgas
— men det är rosor, vilka snart förblöda.

Hör, bäcken smygande och stillsamt strömmar
i dalen ned, hans sorl blir knappt förnummet.
Så smyger tyst en vän i dödsbäddsrummet
att icke störa livets sista drömmar.

Här för den sorgsne är det gott att vara,
naturen själv har sett sin sommar mulna
och sett sin glädje frysa bort och gulna
och kan den klagande med klagan svara.

* * *

Hedstämning.

(Efter Nicolaus Lenau.

PÅ himlens anlet vandrar tung en tanke,
en molnstod, kopparkantad, grå och vit,
och snåren vrida sig, som själakranke
på plågans bädd, i vinden hit och dit.

Som ögat blinkar, stridande med tåren,
så lyser matt en ljungeld då och då
ur skyarna, de dunkla ögonhåren,
med dämpat svårmod höres dundret gå.

Hän över kärren mörkare det skymmer,
i töcken sjunker horisontens rand,
där himlen, grubblande på tungt bekymmer,
lät tankspridd solen falla ur sin hand.

* * *

Stanzer.

(Efter lord Byron.)

I.

FICK kärlek följa
sitt lopp och skölja
som stormfri bölja
mot livets strand,
den högsta lycka
ett liv kan smycka
ej skulle trycka
som ok och band;
men den fick vara
bevingad bara
— så låt den fara
sin flykt i frid,
och tänk därvid blott:
en liten tid blott
det var, men tiden var vårens tid.

*

II.

NÄR två, som tvista,
varandra mista,
vill hjärtat brista
och hoppet dö.
De mötas sedan
och då har svedan
förmildrats redan
av årens snö.
Men om man tvingar
den gud, som svingar
sig lätt på vingar
från strid till strid,
att bli beständig,
blir gles, eländig
hans vingeskrud ifrån vårens tid.

*

III.

HAN älskar dater,
han välter stater,
men av traktater
förkvävs hans makt.

Åt lugnets gränder,
åt vilans länder
han ryggen vänder
med kallt förakt.
Från fredens vanor
på nya banor
hans stolta fanor
gå ut på färd.
Ej ro han aktar,
ej eftertraktar
en tron, som ej är hans välde värd.

*

IV.

OCH varför dröja
tills drömmens slöja
rycks av att röja
att kärlek flytt?
Varann bevaka
och snålt rannsaka
för ej tillbaka
hans eld på nytt.
Låt den ej hinna
se år förrinna

och trögt förbrinna
och flämta matt.
Försök ej härma
förgången värma,
men säg farväl med en väns: god natt!

*

V.

EJ slikt ett minne
gör mörkt vårt sinne,
det står därinne
med ljusa drag.
Vi sluppo tämjas
med tvång att sämjas
och mätte vämjas
åt allt en dag.
Och än står fager
den ungdomsdager,
ej tid förtager,
kring det som var.
Och till det sista
var än en gnista
av smeksam ömhet i ögat kvar.

*

VI.

ATT lös oss rycka,
när än vår lycka
är ung, vi tycka
en bitter kur.
Men om vi stannat,
vad blev det annat
än hjärtat fann att
det satts i bur.
När år stämt ner oss,
han överger oss,
den gossen Eros,
de unges gäst.
Fast djärv och vågsam,
fast skarp och plågsam,
den bittra kuren kurerar bäst.

* * *

Hymn till den själiska skönheten.

(Efter Shelley.)

EN okänd andekrafts fördolda ham
är mitt ibland oss, trolsk och aningsrik,
och luftig lik en vind och blomdoft lik
och lik den bleka glimt, som skymtar fram
av månsken bakom bergens furutäckta kam,
den ger ett flyktigt, skirt behag
åt själar och åt anletsdrag.
Den är oss kär som minnet av musik,
som kvällens skimmer, nattens sus
och skyars färd i stjärneljus,
ej blott för ljuvhets skull, men kär
för allting underbart den innebär.

Du skönhetsande, vilken helgar allt
i mänsklig form och tanke, som har fått
ett återsken av dig, vart har du gått?
Vi sågs du blott i flyende gestalt
från denna sorgens dal, där allt är tomt och kallt?

Spörj, vi en regnbågsbild, som flytt,
när solen skymts — ej tänds på nytt,
vi livets syner släckts som stjärneskott,
vi födelsen och döden kom,
vi ljus och skugga växla om
i livets som i dygnets lopp,
vi hat och kärlek finns och sorg och hopp!

Men ingen röst från ovan ger ett svar
åt skald och siare, som spörja så,
och namnen Himmel, Dämon, Ande stå
som minnen av en olöst fråga kvar,
blott ljud, som lockat oss, men ej tytt gåtan klar.
Ty vad är allt den visa vet
— fåfänglighet, förgänglighet!
Likt bergens töcken är det svar vi få,
likt ett ackord, i natten hört,
från strängar, vilka vinden rört
likt månljus på en nattmörk ström,
en skymt av sant och skönt i livets dröm.

Vår självtillit, vårt hopp, vår kärlek går
och kommer likt en sky, som flyr förbi.
Odödlighet och allmakt ägde vi,
om, höge ande, du, som allt förmår

i all din härlighet, blev ständig gäst i vår.
Du sympatiens sändebud
från blick till blick hos man och brud,
du element, som tankar klarna i
som ljus i natten, dröj och giv
dig helt åt oss i död som liv,
ty utan dig är liv som död
av mörker fullt och skräck och själanöd!

Som barn jag sökte andar och jag sprang
att finna dem, när stjärnor lyste tyst
i skog, i skumt gemak, där byst vid byst
av hädansovne skymtade — jag tvang
min röst att ropa namn av hemsk och sällsam klang.
Ej ljud vart hört, ej svar jag fick,
men när i drömmar sänkt jag gick
en vår, då allt, av milda vindar kysst,
slog ut i knopp och väcktes opp
till sång och doft och sommarhopp,
med ens din närhet jag förnam,
då skrek jag till — i salighet jag sam.

Har jag ej ägnat allt min makt förmår
åt dig, du Majestätiska Behag?

Fantomer nu som då frammanar jag,
mitt öga fuktas och mitt hjärta slår,
när bävande och rörd med dem jag går
i slott, av trolska syner byggt,
och lyss till höga tankars flykt.
Spörj dem, om hopp har lyst i mina drag,
som ej förbands med svärmeri
att du skall lösa världen fri
ur träldomens och mörkrets famn
och bringa oss allt ljuvt, som ej har namn!

Mot aftonen blir dagern mera blid
och allvarsam, det är en harmoni
i allt vi se, när sommarn är förbi,
ett klarblått ljus i skyn, en höstens frid,
som icke hörts och setts och känts i sommartid.
Så låt din kraft, som djup och rik,
naturens egen sanning lik,
steg ned i mig som ung, med åren bli
en fridens stilla kraft i mig,
som älskar dig och som av dig,
du ljusa ande, lärt och lär
att sky mig själv och älska allt, som är!

* * *

GRALSTÄNK

Förord.

För att bokens titel och innehållet av dess första diktcykel må bättre förstås hänvisar jag först och främst till »Sagan om Gral» i Stänk och Flikar, där jag begagnat återfinnandet av det under medeltiden berömda Gralsmycket såsom en symbol för allförsoningen. I Brockhaus' konversationslexikon säges Gral, vilken också säges hava haft något att göra med fågel Fenix' pånyttfödelse, enligt medeltidens legender av Josef från Arimathia hava begagnats att uppsamla blodet från Jesu sår. Jag känner icke särdeles mycket mera om dessa legender än detta och har icke särdeles stor sympati för den ifrågavarande symbolen. Enligt vad jag tror delvis vara en eller annan reminiscens efter medeltidslegender har jag emellertid diktat min saga om det försvunna Gralsmycket och dess framtida återfinnande,

och här ännu en gång tagit upp symbolen. Redan i »Sagan om Gral» är bägaren med dess innehåll betecknad som livets vin och de vises sten. I den här följande första diktcykeln har Graldrycken kommit att bliva något liknande den själva varat ljus- och livingjutande urkällan, den lysande livssaft, vars minsta utstrålade gnista anträffas mer eller mindre dold och försvagad hos alla ting och väsen.

De övriga dikterna hava genom titelbladet kommit att inrubriceras under samma symboliska beteckning, och kunna ju också även de i enlighet med den första diktcykelns tankegång betraktas såsom innehållande mer eller mindre svaga stänk från ljuset av Gral. De flesta av samlingens dikter äro för övrigt mera att betrakta som rimmade tankeförsök än som poesi i vanlig mening — de likna i detta fall, frånsett skillnaden i vishet, Goethes »Sprüche in Reimen». Möjligen är denna diktart icke särdeles förtjänt att utövas, även med det höga föredömet Goethe framför sig, men för en gångs skull må man ha rätt att försöka den. I alla händelser önskar jag icke att man efterliknar den knaggliga form, som är att finna i vissa mina dikter av detta slag. En annan egenhet med dessa moral-filosofiska dikter är

deras villkorliga form, de säga nästan mangrant endast 'kanhända' och 'möjligtvis' även där påståendet kan synas välgrundat nog. Detta kommer sig av att deras författare känt sig slagen på fingrarna av egen alltför stor kategorisk säkerhet i uttrycket av moral-filosofisk tankegång i föregående dikter. Denna diktsamling är också till en del avsedd att utgöra ett korrektiv och en förklaring av det som i »Stänk och Flikar» och »Nytt och Gammalt» kan vara misstag eller dunkelhet — ett slags återtåg till en tryggare ställning med säkrare operationsbasis, från vilken man efter nya strategiska överläggningar kan framtränga till Ariens land. Framdeles komma sannolikt mina åsikter, att ytterligare utveckla och förändra sig och i så fall kommer naturligtvis ytterligare korrektiv att bliva nödvändiga.

Gustaf Fröding.

* * *

Gralstänk.

I.

VAR Gral är vet ingen,
men djupast i tingen
bo gnistorna hemligen kvar
av ljus, som i livsdrycken var.

Det krävs blott att gnida
med sida mot sida
två ting eller sammanslå två,
att gnistor därur skola gå.

Och stundom det flammar
ur murknade stammar
en ljusglimt, fast flyktig och sval
— en kvarstod av ljuset från Gral.

Och sök, skall du finna
att också ur kvinna
och man som ur trä eller sten
går Gralgnistans flyktiga sken.

Som guldgrävarn guldfyndigheten
kan ana av märken, I veten
om sökandet närmar sig Gral
av gnistornas ljusmängd och tal.

II.

Nalkas från Gral det i suset
av älskande, viskande stämman ett hemligt bud,
nalkas väl även i ruset,
förpratande vänskap förtroligt från Gral ett förſsonande ljud.

III.

Och Gral bor i snövlaresången
i enstaka tonstänk av välljud och bor
hos den, som i dogmen är fången
i troheten mot det han tror.

Hos vällevnadsprästen vid maten
i vänsällhetskänslan, som fyller hans sal,
hos myndige, stolte prelaten
i härskaregåvan är Gral.

IV.

Gral är i glädjeflickan
i ömheten, varmed hon ger dig en kyss,
tömmer ock sedan hon fickan
på den, som hon famnade nyss.

V.

Gral är hos spelarn i djärva
kastet om framtida öden,
kvinnor och slott att förvärva,
öda, förslösa, fördärva,
eller att själv ge sig döden.

VI.

Avskyr du härar i slaktning,
därför att plågan och jämmern du vet,

böj dock ditt huvud med aktning
för härslagets härlighet!

Gral levde mäktig i modet
hos män, som med mandom och trohet mött död,
ädelt han lyste ur blodet,
färgande rocken om dödsskjutet manhjärta röd.

Syns dig ock tidsåldern stigen
över den tiden, då modet göt blod,
gå då i krig emot krigen
med krigarens manliga mod!

VII.

Ock hos don Juan är stänket av Gral
i trotset mot dolkstingens hot överallt,
gnistan är kvar i Mefistos tal
i sarkasmernas bitande salt.

Och Gral lyser ännu ur skarnet
av synderna alla tillhopa
i svinet och gudabarnet
John Falstaff av hela Europa.

VIII.

Gral är i Stoa och Plato;
Gral är i Epikur;
Gral är i Cæsar som Cato;
är i var Catilinariskt
storvulen tigernatur.

IX.

Gnistan av Gral var i Neros själ,
vars feghet man kanske förstorat,
i modet att sist likväl,
fast darrande, låta en träl
få stinga den konstnär ihjäl,
som »världen ej borde förlorat».

X.

Låt feghet och falskhet vara;
var modig i nöd och fara;
var sann, visa inget sken.
Men därför ej allt förkasta
hos hare och räv, tag fasta

på snarfyndigheten hos räven
och minnes att gott är även
det snabba i harens ben!

Låt bräkandet vara och sluta
med vanan att gläfsa och tjuta,
var man, icke ulv eller lamm,
låt vara det djuriskt låga,
men akta dock ej som förspillda
det lammlika, tåliga, milda,
det ulvhärdigt starka, fast vilda,
som kanske likt byggande tåga
haft del i den höga stam,
av vilken som krona du själv gått fram!

De djur, du i dig bär fångna
kanhända från tider gångna,
då framåt du drog över varats mark
i skalet och fällen och huden
på färden från cellen till guden,
— låt allt deras lägsta försvinna,
låt allt deras yppersta vinna
i styrka att göra dig skön och stark.

XI.

Gral är i djärvt;
Gral är i fritt,
Gral är i kärvt;
Gral är i blitt.

Gral är i glatt,
Gral är i sorgelåt,
Gral är i skratt,
Gral är i gråt.

Gral är i gott,
är det ock matt,
guld är i smått
mynt dock en del av en skatt.

Sant är dock sant,
är det ock tunt
gjutet i grant
rimmad poetisk strunt.

Något är skönt
ock i en lus,
ock i ett grönt
blad bak ett hemlighus.

Allting, som är,
inom sitt skal
en gnista bär,
som stänkt från Gral.

XII.

Vill du dock själva klenoden
finna, så våga ej rädas
färden, som når över floden
ängderna, vilka beträdas
blott av de dödes fjät,
våga ej rädas att sväva
högt till de högste och bäva
icke för mäktiga väsens
heliga ljusmajestät!

Våga ej rädas det svåra
prov, som allena kan kora

dig till en frihetens konung,
gällde ock provet att smaka
djupaste kval och försaka
livslyckans ljuvaste honung.

XIII.

Går ock uppåt färden,
vimlar
kanske ännu övervärlden,
när din färd begynns, av många
alltför tama
högheter i alltför trånga
bokordshimlar,
vilka alltför små och lama
arma mänskotankar dana,
när ett högt de tro sig ana.

Går din färd till underjorden,
kanske då en sägenvorden
dödslikt domnad
forntidsvärld du ser insomnad,
vilken, om den väcks ur dvalan,
så står upp och för sin talan:

»Jag är Babel, jag är Rom,
jag är kvistad, jag är sållad,
hit i dödens dröm förtrollad,
dömd till döds i rättvis dom.

Men den skarpa kniven skar
endast det, som borde brännas,
det var skarnet sållet bar
till den eld, som är Gehennas,
se mig an, jag själv är kvar!
Se min skönhet, se min ära,
se triumftåg, hur de bära
lass och börda, lass och börda,
hem den skörd, som jag skall skörda
med den rätt, som segrar giva,
— även jag skall himmel bliva,
när jag byggt mig högt i ljus,
född på nytt, på nytt mitt hus.»

XIV.

När skall han komma, den rätte,
han, som skall allting förklara,
han, som ej blott är rättfärdig,
utan ock snillrik och vis,

han, som ej blott visar smala
bergbranta stigar, men visar
kampfyllda liväventyret,
vilket den tappre skall föra
upp till de lyckliga höjder,
där ej blott enfald och oskuld
leka som lydiga barn,
utan där ock det mångfaldigt
rika och djupa och stora
rör sig med härskarekraftens
självständigt manliga steg?

* * *

Kejsarval.

CAJUS Caligulas strupe
skuren åt världen gapar,
ropande högt på den nye
juliske imperatorn.

Ung en centurion
träder på trappan ut:

»Romarevälde, häftigt
travar förfallet åstad,
Cæsar var härlig och gudalik,
Octavianus rik och stor,
grym och väldig Tiberius,
Cajus ett galet djur!
Vem av julierna lever än
Claudius, heu me den lärde!
pretorianer, ont
är det om körsvenners lust
vagnen att styra i dag.»

Centurionen sökte
genom palatset och fann
romareväldets herre,
gömd bakom en tapet.

»Höjom högt på sköld,
pretorianska elit,
här vårt nya hopp,
Claudius, Claudius vivat,
orbis terrarum rex!

Vivat, vivat Claudius,
orbis terrarum rex!

Samtid, du hungrar väl ock
efter en herre, som styr,
se dig om, att du ej
finner i hörnet gömd
en, som är mindre lärd,
medan han likväl kör
spannet med otrygg hand.

Vidgar som Claudius han
med legioners hjälp
ännu sitt väldes gräns,
är icke allt förbi
ännu, du sjuka tid!

* * *

Frågande svar och obesvarade frågor om ont och gott.

I.

ÄR jag ett frö,
bestämt att ej dö
i evigt oändliga tider?

Kanhända ett val mellan växa och dö
är ställt för vart livets frö
och medlet är synder och strider?
Kanhända förbleve jag frö,
oskyldigt och rent som snö,
men ännu alltjämt blott frö,
om icke jag syndar och lider?

II.

Jag vill icke tro, fastän manerna
mig tvingat i dröm och visioner,
att drift, som är sund, ej är bud,
vill tro såsom förr att titanerna
likt helgonen ock äro toner
i livsalltets helenhetsljud.

Vill tänka mig vilsegångsvägarne
som ovanda jaktäventyren
i skogar, dem ingen beträtt,
vill tro att de villade jägarne
från irrfärd i svekfulla myren
till sist vandra hemvägen rätt.

Men hitta de ej på förvirrande
stråt, vill jag tro att de dödas
av hunger och matthet rätt snart,
jag vill icke tro, att de irrande,
än levande, evigt förödas
som pinat och vanvettigt stirrande
väsen av djävlars art.

III.

Om jag alltid blev kvar
där mitt hemmavid var,
inom gränsen av yttersta logen
— kanhända jag hade ej lärt mig jakt,
ej lärt mig att kringströva oförsagt
och stängts från det vida av skogen.

IV.

Går mig också illa,
bär det ock till döden,
när jag blint går vill,
— kanske utan villa
kan jag dock förspilla
mina framtidsöden,
när jag jämt står still.

V.

De, som vilse vandra,
nya stigar leta,
varav sedan andra
hava gagn att veta.
Där i gångna dagar
fäder vilse irrat,

nu på stigar kända
deras barn kanhända
gå och återvända
tryggt och oförvirrat
som i hemmets hagar.

VI.

Det onda är icke att sökas,
som vore det gott att finnas,
som vore ett ont ett gott
— ont är att övervinnas,
så att det goda ökas
genom det prov det bestått.

VII.

Är månne ont en makt
levande själv som det godas,
lever och växer och frodas
såsom ett livsfrö i jorden lagt?
Är så ock skrivet och sagt,
så icke jag ville skriva,
tanken ingiver mig: Skriv:
ont till det goda är blott
ejet, det negativa,

ont är ett icke-liv,
ont är ett icke-gott,
ont är ett »dö»,
icke ett »växa ur frö».

VIII.

Feghet är brist på mod,
grymhet kanhända är
endast ett njutningsbegär,
vilket ej innebär
längre av kärlek en skymt av en återstod.

Feghet är alltså blott
sist dock ett icke-gott,
njutningsbegär är ett gott,
bristen på kärlek dess brott,
sökare, säg, har jag sanningen rätt förstått?

IX.

Ett själviskt är gott i sig självt,
om lycka för mig det med själviskt menas.
Men uppstår ej ont, när min lycka ej enas
med det att min nästa får ock sin hälft?

X.

Dock beständigt vetet växt i agnar,
— när en självisk man vill vara stor
och går ut att vinna makt och ära,
halvnedtystad än min aning tror,
att den själviskt stores storhet gagnar,
att hans segers säd ock andra skära.

XI.

När ur vardagslivets många hundra
uti vilka ringa ondhet är,
en vi välja ut att högt beundra,
en vi välja ut att hålla kär,
fast halvt ond vi misstro honom vara,
kanske är det då det onda bara
i vårt eget jag, som står och prutar
med rättfärdighetens krav och mutar
oss att se den onde som han vore
denne ädle, denne sköne, store?
Händer det dock ej, när ont som gift,
smugit in hos någon verklig heros
och förgiftat halvt hans livs bedrift,
att av stort och gott han ännu ger oss?

— Är det icke då den store anden,
den i djupet sjunkne gudasonen,
kämpande och lidande i banden,
som vi älska ännu i demonen?

XII.

Syns oss ej tigern god,
därför att han på lur
gömd i en djungle vid Ganges' flod
efter sin arts natur
törstar efter vårt blod,
— god är han dock för sig,
god för hona och ungar,
god är han ock för dig,
du, som på jägarstig
spjutet mot honom slungar,
dig gör han vaksam och vig,
manlig och stark med sitt bakhållskrig —
Kommer du hem en kväll,
sedan vid Ganges' brädd
nyss du har slagit en tiger,
präktig är tigerns fäll
då till en hustrus bädd,
hennes som just ur ditt tjäll
vänlig och undrande stiger.

XIII.

Men om jag ombads besvara
jenseitsmoralen med ja eller nej,
skulle jag tveka och sinna:
»ont är ett icke — gott är att vara,
är det ett gott jag vill vinna,
vet jag min väg,
vandrar den ej,
stannar i lättjans förbidan
hemma bland vänner på gille
eller så litet förstår och förmår,
att jag dock går
dit jag i grunden ej ville,
alltså ej når
det, som jag eftertrår,
samtida, säg:
finns då en väg
ärligt och rätt förstått,
vilken om ont och gott
är på den andra sidan?

XIV.

Dock kunde det ske att den lättjefulle
blott samkade kval såsom lättjefull
och således just för sin lättjas skull
blev tvungen att gå dit han skulle.

XV.

Dock kunde det ske, om jag ginge
åt motsatt håll mot ett ämnat,
att detta så bittert sig hämnat,
att, hur jag än ville, jag finge
mig vända och gå dit jag ämnat.
Kanhända är så att förstå
hur jenseits om ont och gott vi gå!

XVI.

Den kloke, som ägnar sin dyrkan
åt självviskhet enbart, han känner
att enslighet tär och förbränner
och vet: utan kärlek ej vänner
— förlamar han därmed ej styrkan?

Den starke, som ägnar sin dyrkan
åt självviskhet enbart, förlorar
han då ej vart stöd och förstorar
ej fiendskap fiendestyrkan?

Du vise som vet, är då svaret så:
förgäves i längden förspillda
de äro förutan det milda,
all klokhet och styrka — det milda
må med att de två må bestå?

XVII.

Dock är mildhet stundom skenbart hård,
skenbart alltför hård att kunna bäras,
när med knivar vissna grenar skäras
från de träd som av en sjukdom täras
i en miltomhuldad apelgård.

XVIII.

När nu ejet frätt det milda bort
klokt och starkt — om länge eller kort
än de leva kvar — så länge än de verka,
verkan god ännu av dem vi märka.

Till att vinna vinsterna den vann,
födde omild klokhet ej metoder,
varmed efteråt den milde kan
göra ädelt gagn åt vän och broder?

Omild styrka prövar kraften stark
hos en mild att stå emot och lida
i den brottning om att vinna mark,
varom omildhet och mildhet strida.

Men när klokheten och styrkan dö
blir ej själva självviskheten slö,
och när intet gott till stöd det har,
var är makten hos det onda, var?

Vad är grymhet, stödd av oförmåga,
kan den pina utan makt att tvinga
på en marterbänk ett offer ned,
vad är feghet utan kraft att springa
— är det ej som utan veke låga,
är det ej som flamma utan ved?

Om ej grymhet utan styrkans stöd
hos den grymme snart är död,
säg: förintas ej den grymme själv?
Och när feghet, som ej flykta kan,
ändå hos den fege ej försvann,
säg, förintas ej den fege själv?

XIX.

Om resten av gott ur en ond kan försvinna,
den enbart onde, vi då kunde finna
i djupet av Hades, i eldens Gehenna,
väl icke sig själv såsom ond kunde känna,

ty det att sig själv såsom ond ha förstått
väl kräver, om också i litet mått
en känsla, en vetskap av gott.

Och gives det väsen av detta slag,
ha då de ej mistat sitt människojag
och tvingats av lagen i allnaturen
att bliva till verkliga djur ibland djuren
att oskyldigt lida och skada som de
och ej känna ångerns och tvivlets ve?

Är detta det äntliga slutet sist
för den, som all gåva till bättring mist,
förintelse, kommande sent eller snart
eller återgång till en lägre art?
Och kanske på nytt väckes livet, som flytt,
och kanske det sjunkna kan stiga på nytt?

Men måste jag tro på oändligt mått
av ont hos de ondes skara,
oändlig pina, oändligt brott
och aldrig upphörande vara
— jag kräver av eder, som så haven sagt
ett bättre bevis än I hittills bragt!

XX.

Det som kallas gott
är ej alltid gott,
det som kallas ont
är ej alltid ont.

Gode äro icke alltid
enbart gode,
onde äro icke alltid
enbart onde.
Månne icke gode göra
utan vilja stundom ont?
Månne icke onde göra
utan vilja stundom gott?

Att ur varats vida
allt av onde bida
som av gode gott,
att av godes lida
som av ondes brott,
när vid ondes sida
så de gode strida
så för ont som gott
— är ej sent och tida
så vårt varas lott?

XXI.

Kommer ej ont av det motstånd
livets frön under livet möta,
verkningar, stora och små,
— växten att skava och nöta,
växten att trycka och stöta,
växten att torka och röta
— vilka allt starkare härda
därmed det levnadsvärda
eller föröda vad ej kan bestå?

XXII.

Är det onda månne evigt till
såsom alltid på nytt uppstående,
i vart särskilt väsen alltid döende
eller dödande
varelsen, det är i,
när den ej kan bestå mot
branden, som förtär den
— evigt till såsom renande
slagguppblandade
malmen av ursprungsgott,
alltid skedande
användbart från ej användbart

eller förbrännande
det som ej uthärdar eld
— evigt till såsom renande,
eller förbrännande eld?
Alltså ej till som evigt ont
hos evige onde?

XXIII.

Är månne missljudet till
blott för att lösas i välljud?
Krävas för livsalltets helharmoni
disharmonier som uppstå
helvetestjutlikt ur luften
vinande, piskande vågorna
bitskt och hätskt, tills i stormens
växande väldiga välljud
missljuden äntligen själva
måste som välljud försvinna?

Bleve den alltför stilla
livsalltets eviga frid,
gåve ej livsalltets sköte
evigt med flödande säden
upphovet ock till den eviga strid,

vilken kanhända skall uppstå,
stillna och uppstå och stillna,
växlande ständigt oändligt i evigt framflytande
tid?

XXIV.

Att naturen utan skoning slår
det som ej dess egna lagar följer
ej kan bruka och ej rätt förstår,
ses av storm, som över havet går
och med spillror havets kuster höljer.

Men när livets utgestalt har krossats
som ett skeppsvrak, slungat mot en strand,
simmar livet, när var fog har lossats,
i en annan värld alltjämt i land?

Och i världen, dit de döde draga,
leves om igen blott samma saga
— segla ut i storm och spillror strö
vid den nya obekanta ö,
dit vi simmande för livet hinna,
eller finns det liv, som kan försvinna,
kunna väsen helt och hållet dö?

Kan på levnadsvrak, som sönderslås
mot en dödskust, dess besättning mista
sist sin sista rest och så dess sista
överblivna glimt av liv förgås?

XXV.

Om för varje liv en sista stund
sätts, när det av brist på liv försmäktar,
är, fast hårt, dock detta en miskund,
det att släcka, vad ej leva mäktar.

Men om någon gud förutbestämt
någons liv att sjukna och förtvina
och förgås, ett annat att alltjämt
ondskefullt och pinat andras pina,
varför har han så förutbestämt?

* * *

Gud?

I.

OM Gud är till, vad är han?
den vetande give mig svar.
Det samma namnet bär han
som fordomdags han bar.
Mig synes dock,
fast samma namn vi stamma,
att samma rock
ej alltid täckt detsamma.

II.

Ett vara är ej en gestaltgud
med mänskligt personliga drag,
en Herre ej alltid en Alltgud
och ande ej alltid ett jag.

III.

Om Gud är ett allväsenjag,
säg: är i ett bud, som är skrivet,
Guds vilja mer stark eller svag
än uti all livets lag
inom honom själv och i livet?

IV.

Är Gud i allt, han lider
i själars tusental
oändligt i eviga tider
väl helvetets eviga kval?

Och slöte den eviga döden
för någon all helvetets glöd,
väl Gud led själanöden
att dö en evig död?

V.

Eller är Gud blott i gode,
då, om jag rätt det förstode,
Gud ur vart väsen försvunne
alltsom dess goda förbrunne.

Ännu en fråga jag fråga vill:
finnes som ondhet det onda till
utom hos god, som känner,
hur ondhet hans goda förbränner?

Och är icke Gud i djuren,
växterna, allt i naturen,
för vilket ej ont som hos människan
som ondhet kännas kan?

Sist vill en fråga jag våga:
finns något alls utan spår av gott,
bliver ej allting till sist dock gott?
Ingen kan svara, vi fråga,
fråga och fråga och fråga blott.

VI.

Är månne Gud en evigt vardande,
— växande fram ur ett frö och evigt ökande
synen, beseendet,
hörseln, talandet,
kärleken, kärleksvinnandet,
kraften, kraftmottagandet

tills de varda alltmera
allsyn, allbeseende,
allhörsel, alltalande,
allkärlek, allkärleksvinnande,
allkraft, allkraftmottagande
— likväl aldrig nående
oändlig allhet i allt
— eller är han av evigt
allfullkomlig?
Kan det oändliga,
vilkets gräns är onåelig,
fyllas av någon,
vore han ock en oändlig?
Gives ett Alljag,
evigt oändligt?
Eller blott livsallt,
all-ande?

* * *

Pan och Zebaoth.*

I.

PAN sade till mig: »Låt sova
i jorden de gamle judar,
stig upp, min son, och lova
de unga alltets gudar,
som tagit i allt gestalt
och ropa: »Tag allt, giv allt!»

O Pan, de gamle judar,
dem ville jag icke dyrka,
men dina unga gudar
av skönhet och frihet och styrka,
som tagit i allt gestalt,
dem ville jag dyrka i allt.

* Skrivet före det föregående stycket — därav dess möjliga oöverensstämmelse med den där uttalade tankegången.

Men manernas makt mig tuktar
till träl ifrån titan
och Jehovah jag fruktar
mer djupt än jag kär har Pan!

II.

Väl vill Jehovah jag smäda:
»Hej, Jehovah, heh äh!»
men knappt jag hunnit häda,
jag sjunker ned på knä.

Om Zebaoth är den rätte,
mitt knäfall har gjort bot
— om Pan, så minns, jag trätte,
o Pan, med Zebaoth!

III.

Säg, är du ej, o Zebaoth,
i själva hädelsens vanvettsrop
och i förtvivlans hat och knot
mot dig och allt, du skop?

När livet, du skop, går snett och vint
och själv i det livet du lever än,
är det ej du själv, som då slår blint
och vanvettsvilt igen?

IV.

Vid hav och sol och vild orkan
mig säg, o Zebaoth,
är djupast ned i varats rot
du själv ej guden Pan?

Och giv mig ett ärligt svar, o Pan,
var du ej med i lagens hot
på Sinai berg, där Zebaoth
för välde och kraft bröt ban?

* * *

Calibariel.

I.

JAG är ej Ariel, ej Caliban,
jag är ej människa och icke man,
ej djävul, icke gud.
Men något litet är jag detta allt
än gud, än dämon, alf och faungestalt
med bockfot och djurlik hud.

Var kväll och morgon jag ömsar hamn
och Calibariel är mitt namn.

II.

Jag älskar de rena,
i kvällen sena
min väg till torpet jag tager,

där dottern i kammaren kläder
sig av i oskuld och träder
till spegeln och tycker sig fager.

Då ville jag vara det barnets hydda
det barnet att värna och skydda,
men djupt i mitt hjärta det gnager.
Det faller en misstro mig in med ett,
min blick har åt henne ett gift berett,
då biter den till med ett giftigt bett
och sorgsen till skogen jag drager.

* * *

En kärleksvisa.

JAG köpte min kärlek för pengar,
för mig var ej annan att få,
sjung vackert, I skorrande strängar,
sjung vackert om kärlek ändå.

Den drömmen, som aldrig besannats,
som dröm var den vacker att få,
för den, som ur Eden förbannats,
är Eden ett Eden ändå.

* * *

Lättsinnet.

Den unge sade:

MED lättsinne mente jag: göra
vadhelst mig behagar,
jag trodde på hemliga lagar,
som, lever mitt övermod
hur nyckfullt det vill alla dagar,
ändå skulle mäkta att föra
därhän, att all följd bliver god.

»När hanliljan,» tänkte jag ofta,
»vill växa och blomma och dofta
och låta sitt frömjöl få flyga
hur planlöst som helst för att finna
den första och närmaste lilja,
dit slumpen med vinden det för,
och ändå ej något förstör,

vi skulle då jag icke vilja
detsamma och vi icke smyga
till första och närmaste kvinna
och göra som hanliljan gör.»

Men nu har jag bördor att bära
av hustrurs besudlade ära
och skulden för skökvordna mör,
och själv är jag döendet nära
av lustan, som tär och förstör,
mig synes, att lögn var min lära,
men, säg mig, du gamle, varför?

Den gamle svarade:

Icke alla unga viljor
äro friska, rena liljor,
ont de göra, ont de lukta,
när de dofta och befrukta
i de vita liljors ring,
och när lustigt de sig tycka
med sitt frömjöl sprida lycka
sprida de blott pestfrö kring.

* * *

Maskin i olag.

Fabel.

VÅR vilja den är centrum,
vår lust periferin:
»Gå runtom, gå runtom
din axel, turbin!»

Vår vilja vill förlustas
och säger: »Kära lust du,
kom låt oss dricka vin,
gå runtom, gå runtom
ditt centrum, turbin!»

Först vill ej lusten dricka
och säger: »I är för fin
att dricka med en tjänare
av ert förnäma vin!»
Men viljan säger: »Runtom,
gå runtom, turbin!»

Rätt ofta sedan viljan
och lusten sutto samman
och smorde sin maskin,
och viljan drack brorskål
med lusten i vin:
»Bror centrum, bror runtom,
bror axel, bror turbin!»
Och snart begynte lusten
att tro sig vara centrum
och sade: »Hopp, hej lustelig,
gå runtom, ditt svin!»

När viljan sade: »Lust du,
nu stopp, ej mera vin!»
Då sade lusten: »Vilja du,
håll käft, jag är centrum
och du periferin,
gå centrum, du rundtum,
du rundtrum, du centrom,
gå centrum, turbin!»
Med brak flög i styckjom
var del av maskin.

* * *

Friheten.

EJ blir viljan frigjord av att färdas
mjukt på dynor, ej att fritt i lastens
famntag lata sig en levnad lång,
fri blir viljan först, när den fått härdas
från en veklings ragling till gymnastens
genom självtvång fria hjältesprång.

Men när viljans gång är stolt manhaftig
och när viljans alla senor spänna
muskelkraft i järnhård fjädersvikt,
skall ändå dess arm ej frisk och kraftig
famna livets välbehag, blott känna
tvångets tyngd med ständigt större vikt?

* * *

Den vise sade:

»VAR vaksam, min son, och var avundsjuk
om makten åt ovan och nedan
— vill någon dig störta alltredan,
sök göra medtävlaren mjuk,
den icke är konungens like,
må vara vasall i hans rike.

Och lyder han endast med knot dig,
så håll med din kraft honom neder,
men mäktar han dock stå emot dig,
tills ärligt han vunnit sin heder
att vara i allting din like,
så dela med honom ditt rike,
det reder sig präktigt, ty du som han
i längden kan
ej avundas den, som är likeman,
ej yppare tanke jag fann
att tillknyta broderbandet
än: vi två de främste i landet.

Men har han ändå icke nöjt sig
men börjar för enväldet krig,
slå igen, slå igen, tills han höjt sig
till en överman över dig,
och efter du ej är hans like
så bliv en vasall i hans rike.
En starkare vän
än vasallen du mist
i er tävlingstvist,
än den likeman
som i kriget försvann,
i din hövding du vinner igen.»

Så talte till prinsen den vise,
och sant kanske talade han,
dock känner och vet varje man
att hela den vishet, vi prise
hos vise, ej alltid är sann.

* * *

Levnadsfärden.

ADAM, Eva,
man och kvinna,
ständigt sträva
att varandra
kära vinna,
vänligt vårda,
genomvandra
med varandra
öden blida,
genomlida
öden hårda,
taga, giva,
livas, liva,
famnas, föda,
rikt av kärlek överflöda
och till sist av ålder böjda
av allt livets rika flöden
mätta, nöjda
gå i döden

— är ej så, du vise, är den
icke så, den oss beskärda
enda goda levnadsvärda
levnadsfärden?

Eller är den
att försaka
allt vad denna arma världen
man och kvinna
gav att smaka
av varandra,
för att finna
i den andra
allt tillbaka?

* * *

Livets värde.

ÄN tycks det mig, just i de stormande,
brottande lidelsers krig
är just det byggande framtidsformande
för allting, som lever, och mig.

Än tycks det mig just, att det leende
världslivet just som det är
med frittglada ögonen seende
inom sig all himmelen bär.

Då komma de mörka förkrossande
dödsdystra tankarnas flöden
med budet: »det enda förlossande
för livets lycka är döden».

»I paradisängden förtorkar ej
det liv, som evinnerligt grönskar,»
— då svarar jag: »längta jag orkar ej
till det jag ej känner och önskar!»

* * *

Efter döden.

ICKE, när jag död är vorden,
sprids mitt väsen väl i jorden
blott som fosforljus,
element i jordens vara,
fukt och flyktigt irrljus bara,
icke mer ett jag?

Men jag skall kanhända sova
i en dröm av mörka, dova
halvmedvetna hågkomstljud,
ljud likt forsars brus mot hallar,
tills en stämma högljutt kallar
mig till liv en dag.

Eller skall jag tungsamt höja
mig ur gravens mull och töja

på mitt väsens band som knöt
mig vid jordens tyngd och häva
mig till rymd, där jag kan sväva
full av kraft och fri?

Eller skall jag syndbelastad,
djupt i dämonsriket kastad,
i eonisk tid,
själv betvingande betvungen,
ständigt stingande och stungen,
vältra om i hat?

Eller kan jag genombida,
genomstrida, genomlida
detta allt och kan
jag förflyktigas och enas,
sjunka, stiga, sudlas, renas
eller helt förgås?

* * *

Himlar.

I.

JAG avskyr Gud betraktad såsom pater,
och hatar tanken, att ditovan hunna
ej man och kvinna mer, men munk och nunna,
vi skola sjunga eviga kantater.

Jag avskyr änglar, om med stela later
de träda mot mig kyliga och tunna
likt dessa Dygder, som i tider svunna
gjorts till personer på en klerkteater.

Är saligheten blott den benradslike
avhållsamheten, skild från livets krafter,
ej underligt, om himlarna bli tomma,

ej underligt, du arma himmelrike,
att mer vi älska jordens friska safter
med han- och hon-frö, frukt och barn och
blomma.

II.

Jag älskar ej en himmel lik en kyrka
och klostersalighet mig kvittar lika,
jag vill se himlen full av jordens rika
och starka liv med ännu större styrka.

Från mina livskrav ej jag ämnar vika,
om också himlens alla helgon yrka
som idealmål för mitt hopp att dyrka,
ej blott som medel, att på kors mig spika.

Giv mig, o Gud, ett säkert hopp i döden
att möta livets friska mänskovimmel,
där mannen är en man och kvinnan kvinna!

Giv mig en uppåtfärd av rika öden,
där jag kan slag förlora eller vinna,
så kan jag kanske längta till din himmel!

III

Kanhända kämpar väldighet mot troner
ännu i himlens allra högsta zoner,
likt bragd och äventyr i jordens krig,
kanhända blandas i de helga toner,
o Gud, om du är till, som ägnas dig,
från skog och äng i himmeltemplens närhet,
likt jordens ljud, men fylld av himmelsk skärhet,
en kärleksvisa öm och innerlig?

Kanhända där för varje man och kvinna,
var stam, vart folk är salighet att vinna
av just den egenart, som är för dem?
För Hellas lysa ljust Elysiens lunder,
för Israel med ädelstenar under
sin jaspismur ett nytt Jerusalem.

Sin sälla jaktmark uppnår indianen,
till houribäddens vila går sultanen
på segrar nöjd, men onöjd skandinaven
går djärvt ännu på andra sidan graven
med egen kraft till stöd på vikingfärd,
— en var skall finna, trälen som titanen,
om född i öknen eller under granen,
av det han önskat det, som han är värd.

* * *

Variatio.

DET vetebrödsvita och gudsängelrena
med Herren-vare-lov och Gudsfrid
— de hava väl ock litet rätt, som mena,
att slikt smakar gott för en tid.

Dock finns det en smak av det sillsaltbittra
rätt god, om ock icke så ljuv
— den länge hört småfågel pipvackert kvittra,
vill gärna höra tjutet av uv.

Men blir det för mycket »uhu» och »klävitt»,
då börjar vårt huvud att värka,
då vilja vi åter bli kvälltjutet kvitt
och längta till morgonens lärka.

* * *

Tal i fåvitsko.

»I VETEN det, bröder och vänner,
min mandom har lärt mig försaka
den jord, där min ungdom slog rötter
och bar sina gröna förstlingsblad.
Dock ännu mitt hjärta känner
en längtan att färdas tillbaka
till tiden jag satt vid Gamaliels fötter
ungdomligt allvarlig och även glad.

Jag talade barnsligt, jag var ju ett barn,
fast höglärd i allt, som är skrivet,
mitt sinne var fullt av de gycklets flarn,
som tillhöra ungdomslivet.
Och gav mig Gamaliel då en visdomsskrift,
och flitigt jag låddes i rullarne läsa,
jag ritade av med mitt arga stift
i kanten Gamaliels långa näsa.

Och lönligt ibland, när det led emot natt
— jag vill icke mycket min vishet prisa —
vid Gamaliels dotters fötter jag satt
och läste med henne i fädernas Höga Visa.
Vad talar jag, talar jag oförnuft,
tillgiven mig det, låten orden fara
och hållen det allt såsom vind och luft
och tagen eder för fåvitska ord till vara!»

Ja, så har jag tänkt mig apostelns tal
en kväll i den gästfrie Gaji sal,
men har han ej så kunnat uttala sig,
fall, fåvitska, då över mig!

* * *

Livsäventyret.

Ett tema i två variationer.

I.

DITT liv, det är livsäventyret,
du sitter som gosse vid styret
av livsäventyrets julle
med säckar till segel på fjärden
och låtsas att runt omkring världen
på Phileas-Fogg-färd du skulle.

Då händer det dig att du driver
till havs, och till verklighet bliver
din lek, när en storm börjar vina
och jullen går runt och du föres
ombord på ett barkskepp och göres
till jungman och strandar i Kina.

II.

Jag sökte min faders åsnor,
jag lette, jag sporde mig fram:
»Har I sett min faders åsnor,
I fränder av Benjamins stam?»

Jag mötte i vägen en vis profet
och frågade: »Säg, vad tror du och vet
om denna resans ända?»
Då svarade han: »Kanhända,
o Saul, son av Kis,
att du skall tomhänt vända
ifrån din åsnefärd,
dock kunde det även hända,
o Saul, son av Kis,
att resan slöte på annat vis
med en tron och ett fall på svärd,
om sådan en färd du var värd.»

* * *

En ariers vårvisa.

SÄND, sol, din hulda gåva
av värme om nysprungna blad,
du regn, jag vill dig lova
ditt friska befuktande bad!

Du ök, var starkt i bogen,
giv säden dess växtkraft, du mull,
och riktigt framför plogen
fall, gödsel, du lantmannens gull!

Bered, att allting dignar
av livskraft, du liv, och bered
att all din rikdom signar
min unga hustrus kved.

* * *

En ariers hustruvisa.

MIN hustrus lockar mjuka,
de äro mitt behag,
mig gjorda till att bruka
till ögonlust var dag.

Min hustrus ögon klara
behaga mig ock väl,
mig gjorda att besvara
med själ min egen själ.

Min hustrus läppar fina
de räcka fram en god
och ädel dryck till mina,
därav jag dricker mod.

Och djupt mig äro ljuva
min unga hustrus bröst,
den livets ädla druva
min son till mat och tröst.

Och som ett vårregn bliver
till fröjd för landets mark,
min hustrus famntag giver
mig vällust, ljuv och stark.

* * *

En vårvintervisa.

»SMÄLT min is,
låt min snö
gå i tö,»
suckade vintern till våren.

»Kanhända, kanhända om solen vill,
vi vänta väl ännu en månad till,
så kanske det sker,» sjöng våren.

* * *

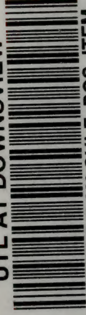
INNEHÅLL.

Varjehanda dikter.

Översättningar.

Gralstänk.

* * *

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 09 03 15 005 0